

**Groenstructuurplan
Hof van Twente**

Groenstructuurplan Hof van Twente

Project 781

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
		21 juli 2003

Opdrachtgever:

Gemeente Hof van Twente
Postbus 48
7490 AA Delden

Goor, juli 2003

Eelerwoude Ingenieursbureau B.V.
Mossendamsdwarsweg 3, 7472 DB Goor
Postbus 53 7470 AB Goor
Tel: 0547-263515 Fax: 0547-263315
e-mail: ingenieurs@eelerwoude.nl
<http://www.eelerwoude.nl>

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. LANDSCHAPPELIJKE CONTEXT	3
2.1 Ontstaansgeschiedenis van het plangebied	3
2.2 Landschappelijke opbouw	4
2.3 Relatie tussen dorpen en landschap	5
3. BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN DE KERNEN.....	6
3.1 Markelo	6
3.2 Hengevelde	10
3.3 Diepenheim	13
3.4 Bentelo	16
3.5 Delden.....	18
3.6 Goor	21
4. HET GEMEENTELIJK BELEID	27
4.1 Algemene randvoorwaarden	27
4.2 Relevante uitgangspunten voor het groen per kern	28
5. DE GEWENSTE GROENSTRUCTUUR.....	30
5.1 Algemene groenvisie op de kernen	30
5.2 Groenstructuurvisie per kern	33
6. PROJECTVOORSTELLEN.....	51

1. INLEIDING

Algemene betekenis groenstructuurplan

Een Groenstructuurplan geeft een lange termijn visie voor inrichting en beheer van het groen in de openbare ruimte. Groene elementen in de openbare ruimte hebben veelal een onderlinge samenhang en vormen zo een groenstructuur. Deze structuur hangt nauw samen met de stedenbouwkundige en ruimtelijke opbouw van een stad of dorp. Vaak is de aanwezigheid van groen gekoppeld aan rode functies (gebouwen) doordat het deze aankleedt of accent geeft. De relatie tussen groen en rood is dan ook een belangrijk aspect binnen een Groenstructuurplan.

Binnen de groenstructuur speelt de bomenstructuur een overheersende rol. Bomen zijn door hun ruimtelijke werking de meest beeldbepalende groenelementen en daarom sterk sfeerbepalend. Daarnaast zijn elementen als vakbeplantingen, gazons en waterelementen van betekenis binnen de groenstructuur. Een belangrijke opgave van het Groenstructuurplan is alle groene en blauwe onderdelen te integreren tot een samenhangend geheel.

Aanleiding en doelgroep

Dit Groenstructuurplan is geschreven naar aanleiding van de wens van de Gemeente Hof van Twente om het openbaar groen op een gestructureerde manier in te richten en te onderhouden. Nadat de gemeenten Ambt Delden, Delden, Goor, Markelo en Diepenheim werden samen gevoegd tot één nieuwe gemeente, ontstond de opgave het groenbeleid opnieuw te formuleren. De voormalige gemeenten hanteerden verschillend beleid op het vlak van groen. Het is daarom van belang het groenbeleid voor de nieuwe gemeente op een uniforme manier vast te leggen. Dit geldt zowel voor het groenbeleid binnen de dorpskernen als voor het buitengebied. Dit Groenstructuurplan zal richting geven aan het groenbeleid voor de kernen Markelo, Hengevelde, Diepenheim, Bentelo, Delden en Goor.

De medewerkers van de Gemeente Hof van Twente vormen de gebruikers van dit plan. Zij hebben behoefte aan een heldere koers voor het dagelijks beheer van de openbare ruimte. Daarnaast vormen de burgers een belangrijke doelgroep bij de realisatie van het plan. Zij hebben een kritische kijk op het groen in hun eigen gemeente en tonen er veel belangstelling voor. Het Groenstructuurplan levert een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van hun leefomgeving. Verder moet dit plan inzichtelijk zijn voor het bestuurlijk apparaat van de gemeente dat het beleid vaststelt en op hoofdlijnen de inrichting van de openbare ruimte volgt.

Werkwijze

Het doel van dit Groenstructuurplan is het scheppen van het groene netwerk in de zes grote dorpskernen van de Gemeente Hof van Twente. Hiervoor wordt een aantal algemene aspecten beschreven die bij het inrichten en beheren van de groene ruimte van belang zijn. Elke dorpskern heeft uiteraard zijn eigen groene en ruimtelijke waarden, knelpunten en kansen. Dit is de reden dat er per dorpskern een visie is geformuleerd.

Voorafgaand aan de visievorming is het belangrijk om de historische en de huidige situatie van de kernen en hun landschappelijke omgeving te verkennen. Daarom is er voor een goede inpassing van de dorpsranden een analyse van de diverse landschapstypen in het buitengebied opgesteld.

De kernen zelf zijn onderzocht op historische waarden, functies, beleving en sfeer van het groen en bestaande groene structuren. Vanuit een waardering per dorpskern, en daarnaast rekening houdend met de randvoorwaarden vanuit het gemeentelijk beleid, is vervolgens per kern een visie geformuleerd.

Leeswijzer

Om de kernen goed in het omliggende landschap in te kunnen passen wordt in hoofdstuk 2 de landschappelijke context beschreven.

In hoofdstuk 3 wordt vervolgens de historische en huidige situatie van de kernen geanalyseerd.

Het vierde hoofdstuk beschrijft de randvoorwaarden voor dit Groenstructuurplan vanuit het gemeentelijke beleid.

In hoofdstuk 5 zijn de geconstateerde uitgangspunten (resultaat van de analyse) en randvoorwaarden verwerkt in een algemene visie op het groen en in een visie per dorpskern. Hoofdstuk 6 tot slot verwoordt de projectvoorstellen die invulling geven aan de realisatie van de visie. Per kern zijn de belangrijkste verbeteringen tot actiepoint verwerkt.

In de bijlagen zijn de kaartbeelden opgenomen:

- bijlage 1: Analysekaarten, hoort bij hoofdstuk 3
- bijlage 2: Visiekaarten, hoort bij hoofdstuk 5
- bijlage 3: Kaarten met projectvoorstellen, hoort bij hoofdstuk 6

2. LANDSCHAPPELIJKE CONTEXT

De gemeente Hof van Twente onderscheidt zich voornamelijk van de omliggende gemeenten door haar bijzonder rijke en nog steeds herkenbare cultuurhistorie. De landgoederen zijn hier een duidelijk voorbeeld van. Hof van Twente beschikt over een groot aantal historische panden en landgoederen. Landgoed Twickel vormt hierbij zelfs het grootste landgoed van Nederland met enkele duizenden hectare oppervlak.

Het landelijk gebied van Hof van Twente kent een grote verscheidenheid aan landschapstypen. De relatie tussen de dorpskernen en de landelijke omgeving is een belangrijk aspect van het Groenstructuurplan. Vaak zijn deze met elkaar verweven en bepalen onder meer het beeld van de dorpsranden. In dit hoofdstuk zijn de karakteristieken van de aanwezige landschapstypen beschreven (*De basis hiervoor vormen de Landschapsbeleidsplannen van de voormalige gemeenten Ambt Delden, Markelo en Diepenheim*).

2.1 Ontstaansgeschiedenis van het plangebied

De basis voor het ontstaan van het huidige landschap in de Gemeente Hof van Twente is gelegd gedurende de ijstijden. In deze koude perioden werden door het sterke landijs stuwwallen opgeworpen en stootte het losse zand op tot dekzandruggen. Zo is het reliëf in het gebied ontstaan dat nog steeds in het huidige landschap goed te herkennen is.

De hoger gelegen zandige locaties werden de eerste bewoningsplaatsen voor mensen. Men begon de gronden te ontginnen en nam ze in gebruik als bouwland. Door het eeuwenlang bemesten van de grond ontstonden hoge vruchtbare akkers. Zo ontstond door de jaren heen het essenlandschap waarin de grotere akkercomplexen langs de dorpsranden gesitueerd zijn.

Een andere ontginningsvorm op de zandgronden is het kampenlandschap. Dit landschap wordt gekenmerkt door zijn kleinschalige karakter met onder meer eenmans-essen en verspreide boerderijen.

In een latere periode begon men ook de woeste gronden op de stuwwallen en op de natte randen te ontginnen. Dit zijn de heideontginningen.

Omdat langs de randen van de hoger gelegen droge zandgronden zich water verzamelde ontstonden er beken of waren de gronden moerassig. Om deze gronden af te wateren werden hier later ook nieuwe beken gegraven. Hier ontstond zo het broek- en beekdallandschap.

De diverse soorten landschappen hebben door hun ontstaanswijze en gebruiksgeschiedenis hele verschillende karakteristieken. Deze zijn nog steeds grotendeels in het huidige landschapsbeeld herkenbaar.

2.2 Landschappelijke opbouw

De verschillende kenmerken van de landschapstypen worden in dit hoofdstuk beschreven.

Het essenlandschap

Het huidige essenlandschap kenmerkt zich door zijn oude bouwlandcomplexen die een nauwe relatie hebben met de aangrenzende buurtschappen. De akkers hebben vaak een bolle vorm door de eeuwenlange bemesting. Het belangrijkste kenmerk van de essen is de openheid, afgewisseld met enkele kleine boscomplexen. De wegen en percelen zijn grillig van vorm. Het essenlandschap is een aantrekkelijk landschap met verre uitzichten en een historisch karakter. De grote open essen rond Markelo (de Noord Es en de Stokkumeresch) en de Deldeneresch ten noorden van Delden zijn hier goede voorbeelden van.

Het kampenlandschap

De grillige wegenpatronen en de bolle akkers zijn ook terug te vinden in het kampenlandschap. Dit landschapstype is in vergelijking met het essenlandschap veel kleinschaliger. Dit komt door de aanwezigheid van veel singelbeplantingen op de kavelgrenzen, door solitaire bomen en door lanen die het landschap indelen. Bijzondere elementen binnen het kampenlandschap zijn enkele landgoederen met grotere boscomplexen.

Een zeer karakteristiek voorbeeld voor het kampenlandschap is het gebied rond Diepenheim met zijn landgoederen en de grote boscomplexen. Verder vormen hier vele kleine bossen en akkers een kenmerkende kleinschaligheid.

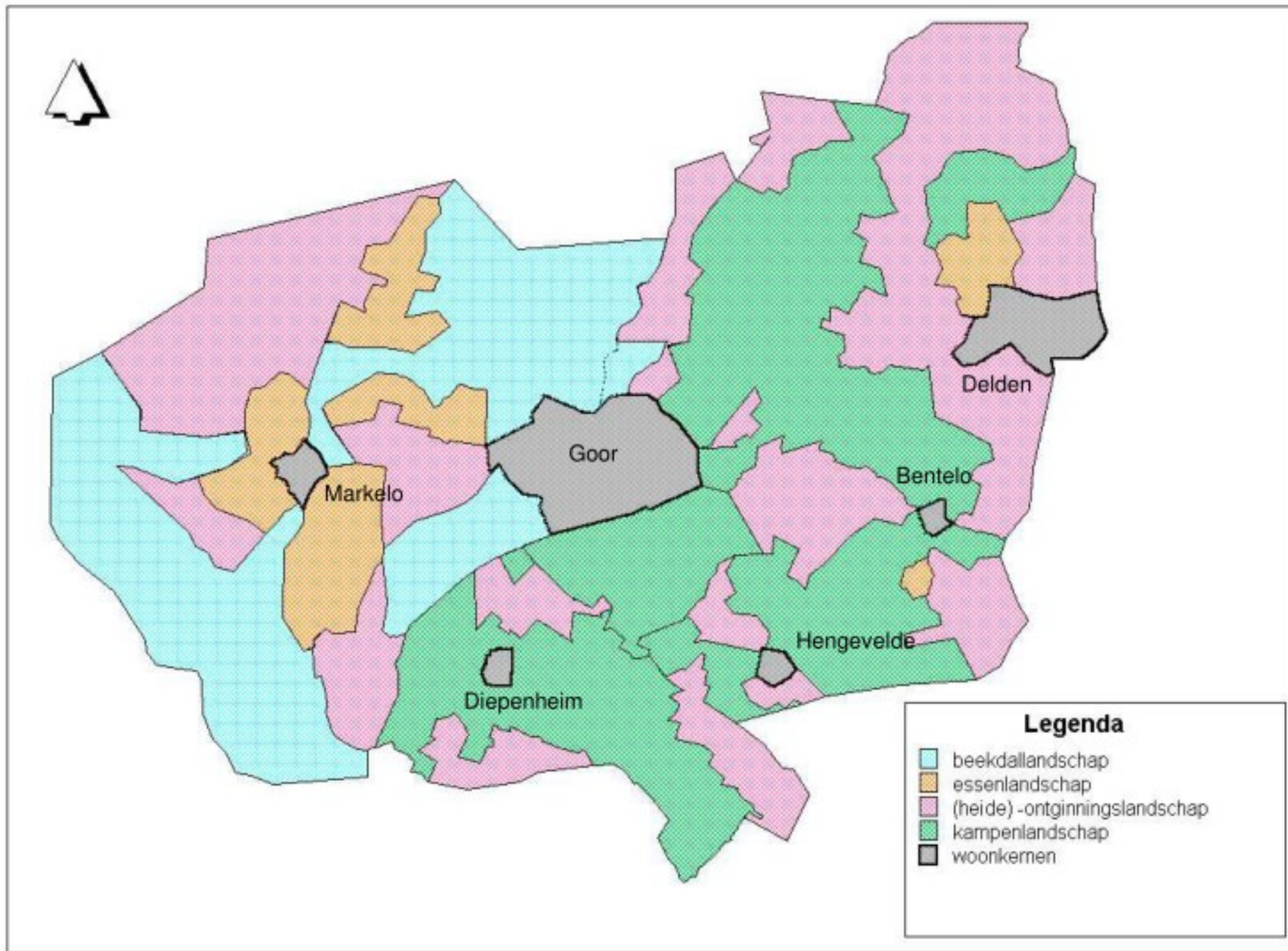
Het heideontginningslandschap

De heideontginningen zijn nog vrij jonge landschappen die pas na 1850 zijn ontstaan. Zij kenmerken zich door een grote hoeveelheid landschapselementen als singels, houtwallen en kleine bouselementen. Langs de wegen staan vrij veel laanbeplantingen van voornamelijk eik. Ook solitaire eiken komen veel voor in dit landschapstype. Deze beplantingen maken het landschap besloten. Ook de onvruchtbare heidevelden werden bebost. Hier ontstonden grotere bosgebieden. De verkaveling is meestal rechthoekig en rationeel.

Een bijzonder goed herkenbare heideontginning is ten zuiden van Delden gelegen. Hier bepaald een strak rechtlijnig verkavelingspatroon het landschapsbeeld. Een stervormig en zeer symmetrisch wegenpatroon is nog steeds goed herkenbaar ten westen van de kern Bentelo rond het Wienerveld.

Het broek- en beekdallandschap

Dit landschapstype is voornamelijk rond Markelo en Goor te vinden. Voor het broek- en beekdallandschap zijn de grootschalige openheid en weinig reliëf karakteristiek. Het landschapstype ligt in de lagere delen. De vochtige gronden werden voornamelijk als weilanden ("maten") en hooilanden ("vlieren") in gebruik genomen. Bebouwing is schaars in dit landschapstype. De houtwallen die vroeger op perceelsscheidingen stonden verdwijnen steeds meer uit het gebied. Een duidelijk herkenbaar voorbeeld van een beekdallandschap vormt het gebied Herikervlier ten zuidwesten gelegen van de kern Goor.

Figuur 1: De verschillende landschapstypen rond de dorpskernen

2.3 Relatie tussen dorpen en landschap

De onderlinge samenhang tussen de dorpen en hun omgeving is vaak groot. De dorpen hebben hun ontstaansgeschiedenis veelal te danken aan de invloed van de omgeving. Een esdorp als Markelo met een agrarisch verleden heeft daarom een heel ander karakter dan een kern als Diepenheim die tussen invloedrijke landgoederen is ontstaan.

De laatste decennia zijn veel karakteristieke elementen uit het landschap verdwenen. Door de landinrichting, ruilverkavelingen en dorpsuitbreidingen zijn bovendien oude structuren in het landschap verdwenen. Hierdoor worden de landschapstypen steeds minder herkenbaar en minder duidelijk van elkaar te onderscheiden. Een voorbeeld van de verandering van het landschap is duidelijk te zien in het kampenlandschap rond de kern Bentelo. Hier zijn veel elementen als singels en houtwallen verdwenen. Door de toenemende grootschaligheid in dit gebied is er steeds minder onderscheid tussen de diverse landschapstypen (contrast heideontginningen – kampenlandschap).

Nieuwbouw langs de dorpsranden en toenemende verdichting van de bebouwing is vaak de reden dat het zicht vanuit de kern op het landschap wordt weggenomen. Een goede verweving van dorp en landschap en het zicht vanuit de bebouwde kom op het groen is dan ook een belangrijk aandachtspunt. De kernen grenzen aan verschillende typen landschappen en er is steeds meer belangstelling voor het beleefbaar maken van deze verschillen.

3. BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN DE KERNEN

Elke dorpskern heeft zijn eigen ontstaansgeschiedenis en daardoor ook zijn eigen identiteit. De verschillen in onder andere bebouwing, wegenstructuren en het groen bepalen de sfeer en de uitstraling van een dorp. De verschillende identiteiten van de zes kernen worden in dit hoofdstuk beschreven. De analyse van de kernen is verwoord volgens de volgende thema's:

- historie
- functies en ontsluiting
- sfeer en ruimtelijke opbouw
- de aanwezige groenelementen
- de huidige groenstructuur

In de losse bijlage is per kern een kaartset opgenomen waarop de thema's zijn weergegeven. Deze toelichtende tekst sluit aan op de inhoud van de bijgevoegde kaarten. De indeling in wijken binnen de kernen is ingedeeld aan de hand van de verdeling van het groen. De grenzen van deze wijken zijn op de bijgevoegde analysekaarten in de bijlage te vinden. De benaming van een dergelijke wijk bevat de naam van een straat die zich in het gebied bevindt. Dit is gedaan omdat de wijken die hier zijn bepaald niet allemaal een officiële benaming hebben.

3.1 Markelo

Historie

Markelo is van oorsprong een oud esdorp dat is ontstaan aan de voet van de Markelose berg. De grote dorpsessen bevinden zich op de Markelose berg, aan het begin van de Herikerberg en ten noorden van Markelo. In de lage delen tussen de heuvels bevindt zich het natte beekdal van de Holdijsche beek die afloopt in richting Markelo in de Beusberger waterleiding.

Figuur 2: Historische kaart Markelo, ± 1900

De eerste bebouwing bestond uit verspreide boerderijen. Later ontwikkelde zich langs de grote verbindingswegen met Holten, Goor en Rijssen de dorpskern van Markelo (*zie historische kaarten*). Kenmerkend voor een esdorp zijn de driehoekige kruisingen van wegen, omringd door boerderijenclusters. Deze erven zijn op de wegen gericht en waren destijds aangekleed met veel solitaire bomen en boomgroepen (voornamelijk eiken). Het is een grote waarde dat de clusters nog steeds goed herkenbaar zijn, enkel de bomen zijn grotendeels verdwenen. Een voorbeeld hiervan is nog deels te zien rond de kruising Langeweg - Larenseweg – Holterweg.

Het centrum van Markelo is ontstaan op de kruising van de weg naar Rijssen met de weg richting Goor. Hier vormde de kerk het middelpunt van het dorp. Deze vormt nog steeds een belangrijk punt in het centrum van Markelo en is omgeven door oude platanen en lindes. Overige waardevolle oude elementen zijn de begraafplaats, enkele oude solitaire bomen rond boerderijen, de Beusberger waterleiding (destijds in een kleinschalig gebied), de oude essen (tegenwoordig veel graslanden) en de onlangs gerestaureerde molen aan de Stationstraat ("De Mölle van Buursink"), die allemaal goed bewaard zijn gebleven.

Sfeer en ruimtelijke opbouw

De ruimtelijke relatie tussen Markelo en zijn omgeving is zeer sterk bepaald door de hoogteverschillen tussen de heuvels langs de dorpsranden. Deze zijn bebost en vormen kenmerkende massale elementen in het landschap. Door de open essen langs de randen van het dorp zijn de bossen goed zichtbaar. Ze vormen belangrijke oriëntatiepunten. Vaak lopen er wegen langs de randen van de bebouwing, waar men belangrijke zichtrelaties heeft met het landschap. Het dorp is hiermee naar buiten gekeerd en heeft een sterke relatie met de landschappelijk mooie omgeving. Dit is een bijzondere kwaliteit van het dorp.

De historische sfeer in het oude centrum is nog steeds herkenbaar maar is door nieuwe bebouwing door de jaren heen versnipperd geraakt. De kern van Markelo is als historisch centrum niet meer volledig herkenbaar. De oude villa's langs de grote wegen (Goorseweg) hebben hun authentieke uitstraling behouden. Hier is de historische sfeer nog goed te proeven. De Stationstraat met zijn molen en deels oude bebouwing straalt een bijzonder landelijke sfeer uit. Hier valt te zien dat deze straat vroeger een belangrijke verbindingsweg vormde. Deze historische karakteristieken zijn zeer waardevolle aspecten binnen de beleving van de dorpskern.

Goed herkenbaar zijn de grote concentraties groen langs de entrees van de hoofdwegen. Deze vormen een duidelijke overgang van dorp naar landschap en benadrukken de sterke relatie tussen beide.

Functies en ontsluiting

Markelo heeft twee duidelijke hoofdassen die ook vroeger belangrijke verbindingen met de omgeving vormden. Hierbij gaat het om de Holterweg – Goorseweg en de Rijssenseweg – Stationsweg. Markelo heeft daarom een duidelijke noord-zuid verbinding (doorgaande route) en een historische oost-west verbinding. De twee hoofdassen onderscheiden zich duidelijk van de overige toegangswegen door hun grotendeels zware beplanting ten opzichte van overige dorpsentrees.

De entrees bij de dorpsranden zijn interessante punten omdat hier de eerste kennismaking met de dorpskern plaats vindt. Drie van de hoofdentrees zijn zeer groen aangekleed en zijn daardoor duidelijk beleefbaar. Hierbij gaat het om de ingangen aan de Goorseweg, de Holterweg en de Princes Beatrixstraat. De entree aan de Rijssenseweg is daarentegen kaal en minder duidelijk gemarkeerd met groen.

De twee hoofdweggen (Holterweg – Goorseweg / Rijssenseweg – Stationsweg) delen het dorp duidelijk op in vier wijken. Deze wijken bestaan uit bebouwing vanuit diverse perioden. Opvallend is dat de diverse wijken een zeer verschillende groenstructuren hebben. Afhankelijk van de bebouwing zijn de wijken meer of minder groen (*zie ook onder 'Waardering huidige groenstructuur'*).

Een belangrijk waterelement vormt de Beusberger waterleiding. In de loop van de tijd is het dorp om de beek heen gegroeid, daarom ligt dit waterelement nu deels geïntegreerd in de bebouwing. Hier is het oppervlaktewater nog goed zichtbaar.

Kenmerkende voorzieningen voor Markelo zijn de horecagelegenheden die in grote aantallen (in verhouding tot de grootte van de kern Markelo) in het centrum voorkomen. De verblijfsfunctie is hier erg belangrijk.

Waardering huidige groenstructuur

Het oude agrarische karakter van Markelo is nog steeds herken- en beleefbaar. De landelijke sfeer en de sterke relatie tussen dorp en landschap zijn daarom in Markelo belangrijke aspecten. Hierbij vormen de groene entrees langs de hoofdweggen en de doorzichten op het landschap zeer waardevolle punten.

Langs de dorpsranden zijn de open essen met de bossen op de heuveltoppen aan de zuid- en noordkant van de kern nog goed herkenbaar gebleven. Ook de Beusberger waterleiding vormt nog een kenmerkend element aan de oostkant van Markelo. Het beekdal rond de waterleiding heeft nog steeds kleinschalig karakter. Het aantal singels is door de jaren heen wel afgenomen maar het contrast met de open essen is duidelijk zichtbaar. Dit is een waarde van het gebied.

Ook binnen de bebouwde kom is Markelo een zeer groen dorp. De kern beschikt over een grote hoeveelheid groenelementen (grote groenelementen als binnenpleinen en groenstroken, begeleidend groen langs weggen als bomenlanen en onderbegroeiing, enz.) De twee hoofdassen (verbindingsweggen Holterweg – Goorseweg en de Rijssenseweg – Stationsweg) vormen het groene frame. Deze worden voor een groot deel deels begeleid door bomen van eerste grootte (> 15 m).

Het centrum van Markelo heeft een beperkte groenstructuur. De historische sfeer wordt voornamelijk bepaald door de bebouwing en wordt amper door groen versterkt. Er bevinden zich zeer diverse soorten groen in het centrum; deels oude solitaire bomen, deels heestervakken en perkplanten. Hierdoor ontstaat geen eenduidig beeld in het groen.

Binnen de wijken zijn er nogal verschillen in groenstructuren. De kern is door de twee hoofdweggen duidelijk in te delen in vijf wijken. De groenstructuur per wijk is:

- *Wijk noord-oost*

In het gehele noord-oostelijk deel van Markelo (rond de Koekoekslaan) bevindt zich een uitgebreide en zeer waardevolle structuur van bomen en gazons die de hiërarchie van het weggenpatroon versterken. Deze wijk heeft daardoor een duidelijke groene 'ruggengraat'. De Koekoekslaan is goed herkenbaar als hoofdtoegangsweg. Verder bevinden zich veel groene pleinen in de wijk die voornamelijk uit gazon (gebruiksruimte) afgewisseld met sierheesters bestaan. De diversiteit aan beplantingen in de hele wijk en grote hoeveelheid aan groen leveren een afwisselend en aantrekkelijk beeld op. Ook het particuliere groen draagt duidelijk bij aan dit groene karakter.

- *Wijk zuid-oost*

Deze wijk bevat veel begeleidend boombeplanting langs wegen, echter minder heesterbeplanting vergeleken met de wijk noord-oost. In het nieuwere deel van de wijk bevinden zich meer heesters, in het oudere deel meer gazon of geen groenvakken. De wijk mist een duidelijke bomenstructuur als 'ruggengraat'. De rij beuken in de Nachtegaallaan is hierin het enige element. Er bevinden zich weinig grote groene ruimten in deze wijk die mogelijkheden tot gebruik bieden.

- *Wijk zuid-west:*

Binnen dit deel van Markelo heeft de Stationsstraat een historische uitstraling. Deze weg hoort bij een van de oude "ontstaans-assen" van de kern. Een passende en sfeerversterkende beplanting ontbreekt hier echter. Het thema bomen en heesters is in deze wijk aanwezig. Een belangrijk groenelement is de parkstrook aan de Schoolstraat. Deze straat heeft een duidelijk karakter als hoofdontsluitingsweg.

- *Wijk noord-west:*

De straatprofielen in deze wijk uit de jaren 60 zijn heel smal en er is relatief weinig openbaar groen. Het particuliere groen wordt daardoor belangrijker in het straatbeeld. De aanwezige beplanting bestaat voornamelijk uit boomgroepen en heesters. Er is geen duidelijke groenstructuur herkenbaar in de wijk. Bijzonder zijn enkele oude eiken die in particuliere tuinen staan. Verder ontbreken ook in deze wijk groene verblijfsruimten en gazon.

- *Wijk De Esch:*

Deze nieuwbouwwijk heeft een duidelijk verschillende ruimtelijke opbouw met de andere wijken. In de wijk is een duidelijke boomstructuur aanwezig, zoals de lindelaan langs de ontsluitende weg vanaf de rotonde en een esdoornlaan aan de westkant van het gebied. Bijzondere groene elementen vormen de wadi's, dit zijn groenstroken waarin laagtes zijn opgenomen ten behoeve van regenwaterinfiltratie- en berging. Deze wadi's hebben een natuurlijk uiterlijk door bloemrijk gras en vormen daardoor kleine natuurlijk ogende eilanden tussen de bebouwing. Daarnaast worden de meeste wegen begeleid door heestervakken als aankleden groen. De toegepaste boomsoorten zijn hoofdzakelijk es en esdoorn, hetgeen aansluit op de naam van de wijk. Ook geven de diverse soorten een zeer afwisselend beeld in bladvorm- kleur en bloeiwijze.

Het valt op dat de oostelijke helft van Markelo bijzonder groen is ten opzichte van het westelijke deel. Hier bevindt zich een concentratie van voornamelijk gemeentelijk groen. De verdeling van het groen over de wijken is niet in balans.

De soorten in het groen zijn deels inheems, deels gecultiveerd, voornamelijk in de wijken uit de jaren 60/70 en in nieuwbouwwijken. De landschappelijke beplantingen komen voornamelijk langs de dorpsranden en op enkele plekken in het oude centrum voor. Hierdoor ontstaat er een sterke tweedeling in de uitstraling van het groen. Het karakteristieke landelijke beeld van Markelo is door de grote hoeveelheid gecultiveerde soorten nog maar gedeeltelijk beleefbaar.

Naast de hoofdassen en enkele sterke binnenwijkse boomstructuren is een derde onderdeel van de huidige groenstructuur van Markelo het grote aantal groene punten zoals groenstroken, groene pleinen, parken enz. Deze groenelementen komen voornamelijk in de noord-oostelijke wijk voor die een uitgebreide groene dooradering heeft.

Waardevolle landschappelijke en daarnaast ecologische elementen zijn onder andere:

- Oude solitaire bomen (voornamelijk eik) die in de nieuwere wijken zijn opgenomen en langs de dorpsranden. Deze staan vaak voor oude boerderijen en versterken hier de sfeer (bijv. de solitaire eiken op de Tolweg / Noorddachersweg).
- Oude lanen (bijv. de wilgenlaan op de W. Göttelaan)
- De Beusberger waterleiding.

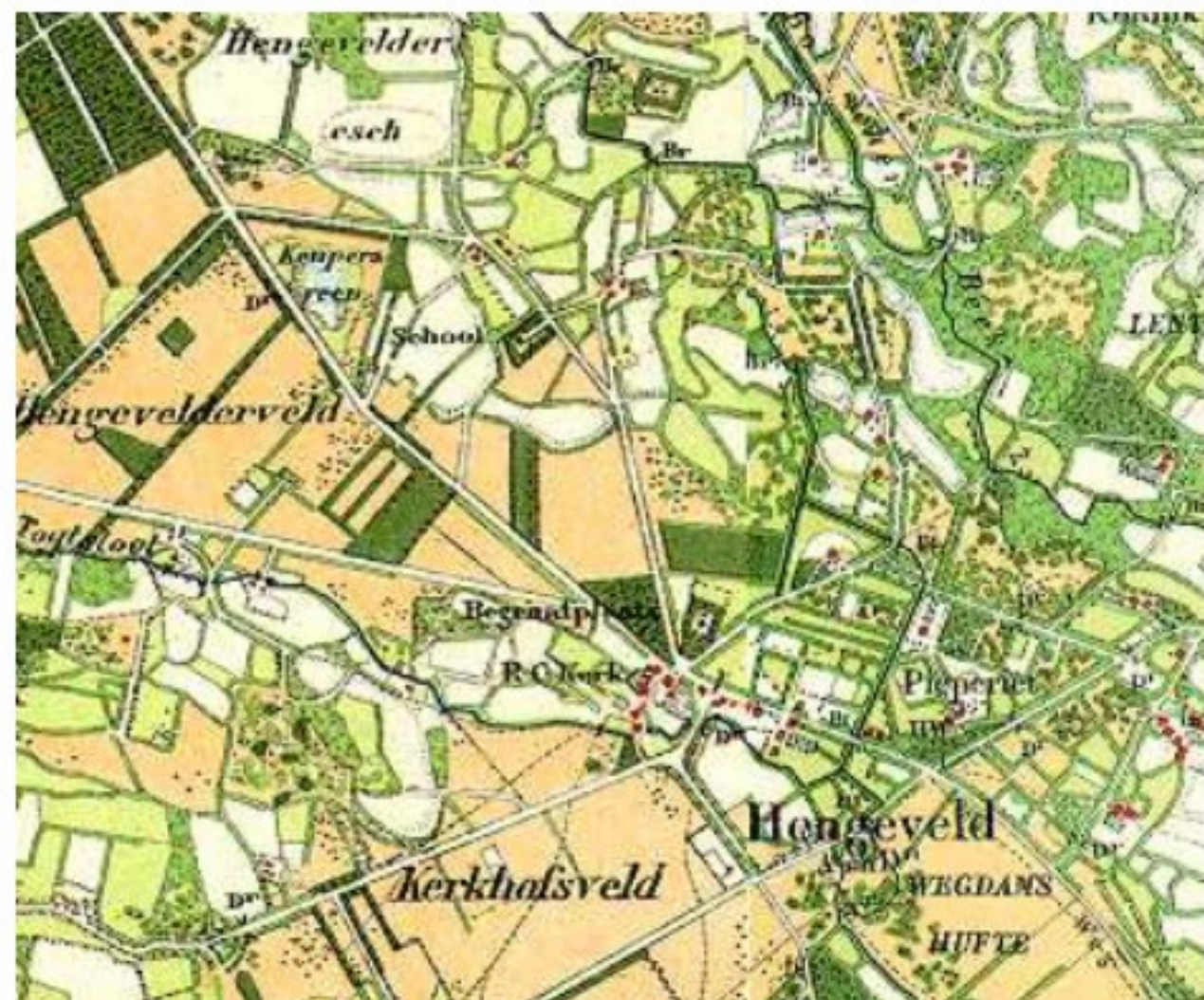
3.2 Hengevelde

Historie

De eerste bewoners van Hengevelde vestigden zich rond de huidige Erve Bolscher waar enkele boerderijen stonden langs de Bolscher beek. De huidige kern Hengevelde is pas later ontstaan langs de verbindingsweg tussen Goor en Haaksbergen, de Goorsestraat. De oude bebouwing langs deze weg bestond rond 1900 nog uit enkele boerderijen met in het midden de kerk en hier tegenover de oude begraafplaats.

Hengevelde ligt op de grens tussen het heideontginnings-landschap en het kampenlandschap. De omgeving kenmerkte zich daarom vroeger door grootschalige heidevelden en een besloten gebied met veel bossen, singels, houtwallen en struwelen. Deze karakteristieken zijn grotendeels uit het landschap verdwenen. Vooral uit het kleinschalige landschap zijn veel elementen verdwenen.

Een toenmalig karakteristiek element van Hengevelde was de Tochtsloot die door het dorp liep. De samenhang tussen groen en water was in Hengevelde een belangrijk aspect. Door het dempen van de beek is deze karakteristiek in het dorp verdwenen. Enkel de groene elementen zijn in de vorm van een park en een bosje overgebleven (achter de Pellehof, zie op de kaart in de bijlagen).

Figuur 3: Historische kaart Hengevelde, ± 1900

Enkele oude verkavelingen langs de huidige dorpsranden en de oude wegenstructuren zijn nog terug te vinden in het gebied. Waardevolle elementen die nog een oude sfeer uitademen zijn de kerk met een bijzonder groene aankleding (linden) en de begraafplaats met zijn oude bomen.

Sfeer en ruimtelijke opbouw

Langs de Goorsestraat bevinden zich nog enkele oude gebouwen, kerk en de begraafplaats. De historische sfeer is nog deels te proeven maar dreigt te vervagen door nieuwe bebouwing. Een landelijke uitstraling is nog deels te herkennen langs de toegangswegen naar het oude kampenlandschap aan de noord-oost kant van Hengevelde. Hier gaat de bebouwing geleidelijk over naar het landschap doordat er kleine ruimte tussen de erven liggen. Dit is een waardevol effect dat ook veel in Diepenheim voorkomt.

Aan de zuid-westkant van het dorp zijn de dorpsranden hard omdat de bebouwing hier zeer dicht is. De woonwijken zijn in vergelijking met Markelo zeer sterk naar binnen gekeerd, dat wil zeggen dat er vanuit de bebouwing weinig zichtrelatie is met het landschap. Dit komt vooral door de dicht bebouwde dorpsranden en de vakken bosplantsoen. Zicht heeft men daarom alleen maar vanaf de grote wegen die naar het buitengebied gaan. Dit is een punt dat in de toekomst meer aandacht zal moeten krijgen, vooral in een kleine kern als Hengevelde waar de bebouwing vroeger sterk met het groen en het water verweven was.

Functies en ontsluiting

De twee hoofdwegen van Hengevelde zijn de provinciale wegen Goor – Haaksbergen (N347) en Neede – Delden (N740). Deze zijn in het buitengebied beplant met bomen (eik), behalve in de kern zelf. Deze wegen zijn daarom maar deels als hoofdverbindingswegen herkenbaar. Een derde belangrijke verbindingsweg, vormt de Diepenheimsestraat die ook binnen de bebouwde kom nog restanten van oude laanstructuren heeft. Deze weg is een historisch gezien belangrijke verbinding met Diepenheim geweest. De overige wegen naar het buitengebied zijn deels beplant en deels open. Met name de wegen die door de heideontginningen lopen waren vroeger vaak open. Dit is nog steeds te zien op de Slotsweg en de Wethouder Goselinkstraat.

De Tochtsloot is niet meer aanwezig in de kern terwijl de Bolscherbeek nog door de bebouwde kom loopt. Een nadeel is dat deze waterloop nergens een mogelijkheid biedt om aan te zitten of langs te lopen. Er zit dus geen recreatieve waarde aan.

Behalve het kleine maar zeer groene centrum van Hengevelde beschikt de kern over een grote hoeveelheid nieuwe woonwijken waar veel particulier groen een bijdrage levert aan de sfeer. De bedrijventerreinen aan de noordkant van de kern zijn bijzonder kaal en beschikken over weinig groen. De diverse wijkentrees zijn deels geaccentueerd met groen en goed herkenbaar, deels niet.

Bijzondere kruispunten in Hengevelde zijn de twee verkeersknooppunten (rotondes) op de Goorsestraat. Deze hebben een groene aankleding en vormen tevens belangrijke ingangen van het dorp. Een derde accentpunt is aansluiting van de Bretelerstraat met de Diepenheimsestraat. Hier komen twee oude toegangswegen uit op het centrum van de dorpskern.

Waardering huidige groenstructuur

De sterke relatie tussen bebouwing, groen en water in Hengevelde is verdwenen. Dit is een groot verlies van waarde. Het centrum van Hengevelde heeft nog een relatief groen karakter maar water komt er niet meer in voor. Er concentreren zich enkele groenelementen rond de kerk, dit is nog goed herkenbaar en waardevol. Vooral de linden rond het kerkplein zijn karakteristiek (linden komen vaak voor rond kerken). Het groen langs de Goorsestraat, waar het verleden van Hengevelde zich voornamelijk afspeelde, is daarentegen zeer versnipperd. Op enkele plekken bepaalt het particuliere groen hier de oude sfeer, bijvoorbeeld door leilindes of bolvormige bomen.

Het landschap dat Hengevelde omringt heeft veel van zijn oude karakteristieken verloren. Het contrast tussen het kleinschalige kampenlandschap en het grootschalige heideontginningslandschap is niet meer herkenbaar waardoor de randen langs het dorp een relatief eentonig beeld vormen. Sterke elementen langs de dorpsranden zijn de geleidelijke overgangen van kern naar landelijk gebied langs de grote wegen (Bentelosestraat, Haaksbergerstraat).

De bomen (voornamelijk eikenlanen) die de grote wegen begeleiden zijn sterk sfeerbepalend. Deze beplantingen vormen de dragers van de hoofdgroenstructuur van Hengevelde. Hierbij gaat het om de twee provinciale wegen (Goorsestraat en Needestraat) en de Diepenheimsestraat.

De woonwijken van Hengevelde beschikken over een redelijk areaal groen, dat is een absolute waarde. Bij vergelijking van de wijken valt op dat elke wijk een eigen beplantings-thema heeft:

- **Wijk 'Koenderinkstraat'**
Het thema heesters is bepalend in deze wijk. Daarnaast speelt het particuliere groen een belangrijke rol in de wijkgroenstructuur. Ook de kleine erven bevatten enkel heestervakken en bomen. Gazon ontbreekt geheel in deze wijk en er ontbreken groene gebruiksruidten.
- **Wijk 'Diepenheimsestraat'**
Het groen in deze nieuwbouwwijk wordt bijna volledig bepaald door particuliere tuinen. Een centrale speelplek en een brede strook met gazon bieden ruimte voor gebruik.
- **Wijk 'Bekkampstraat'**
Ook hier leveren particuliere tuinen een belangrijke bijdrage aan het groene beeld in de wijk. Enkele bomen in de openbare ruimte begeleiden de straten. Er ontbreekt gazon en er zijn weinig heestervakken.
- **Wijk 'Bomhofsingel'**
Deze wijk is door zijn dichte bebouwing zeer besloten en bevat veel particulier groen. Daarnaast zijn bijna uitsluitend bolvormige bomen en heestervakken toegepast. Dit is een duidelijk herkenbaar thema in de beplanting. De bomen staan deels ook in de particuliere tuinen. Het is een zeer groene wijk met enkele openbare groene elementen.
- **Wijk 'Nieuwstraat'**
Het thema rond de Nieuwstraat wordt bepaald door straatbomen in heesterstroken.
- **Bedrijventerrein**
De bedrijventerreinen in Hengevelde bevatten zeer weinig openbaar groen en hebben daardoor geen duidelijke groene identiteit.

Elke wijk heeft een (min of meer duidelijke) eigen identiteit in zijn beplanting. Deze diversiteit vormt een belangrijke waarde die op enkele plekken nog kan worden versterkt (*dit wordt verder beschreven in de visie in hoofdstuk 5*).

Van de hoofdentrees is de rotonde op de Goorsestraat duidelijk geaccentueerd met groen en vormt een goed herkenbare ingang. De combinatie van boomgroepen in brede stroken met gazon maakt de entrees zichtbaar groen. Rond de kruising op de Haaksbergerstraat is het groene karakter nog niet optimaal. Hier ontbreekt duidelijk opgaande beplanting. Het kruispunt van de Diepenheimsestraat met de Bretelerstraat vormt binnen de kern een kruispunt van twee belangrijke verbindingswegen. Het punt is nog weinig geaccentueerd door groen. Ook hier liggen potenties om de uitstraling van het punt te verbeteren.

3.3 Diepenheim

Historie

De historische basis van de kern Diepenheim vormen de drie landgoederen Huize Diepenheim, Warmelo en Nijenhuis. Deze hebben ieder een eigen karakteristiek en verschillen in inrichtingsstijlen. De landgoederen vestigden zich op de hoge droge delen langs de beken die het gebied in noord-zuid richting doorsnijden. Hierbij gaat het om de Leide beek, de Bovenregge en de Diepenheimse Molenbeek.

Alle drie de landgoederen zijn gericht op de kerk. Hier omheen vestigden zich in de loop van de tijd de arbeiders en boeren zodat er een dorpskern ontstond. Vanaf deze kern ontwikkelde zich de bebouwing verder langs de Haaksbergerstraat waar dit nog goed te zien is. Een belangrijke centrale plek tussen deze bebouwinglinten vormde het dorpsplein.

Figuur 4: Historische kaart Diepenheim, ± 1900

De historische sfeer en het verleden van Diepenheim zijn nog steeds goed herkenbaar. Diepenheim is rijk aan een groot aantal historische elementen. Een interessante plek is de 'Stadsbleek'. Deze is in de oude staat hersteld.

Andere historische elementen zijn de Johannakerk, de oude dorpskern met zijn monumentale gebouwen, de begraafplaats en een oud stationsgebouw aan de Lindelaan. Deze is na het verwijderen van de spoorverbinding met Goor overgebleven.

Er zijn nog relatief veel oude verkavelingspatronen rond de kern behouden gebleven. Zo zijn grillige kavels en oude stervormige wegenpatronen nog herkenbaar.

Sfeer en ruimtelijke opbouw

Het landschap rond Diepenheim kenmerkt zich door afwisselend droge delen met daarop de landgoederen, de oude kampen en toenmalige heidevelden, en natte delen waar de beken het beeld bepalen in de vorm van voornamelijk graslanden. De beekdalen zijn relatief open. Van oudsher horen daarentegen bij de landgoederen grote boscomplexen en veel bouwland. De besloten bossen zijn nog steeds opvallende elementen in het landschap en bepalen de kleinschalige opbouw van de omgeving.

Deels zijn oude wegen in de structuur van nieuwe woonwijken opgenomen, bijvoorbeeld de stervormige patroon van de Ruimersdijk / Dr. C.A.J. Quantstraat. Dit zijn waardevolle plekken langs de dorpsranden waar men door oude bebouwing en beplanting de landelijke sfeer nog goed kan herkennen.

Een andere locatie waar de landelijke uitstraling nog goed beleefbaar is, is bij enkele toegangswegen naar het buitengebied (Raadhuisstraat, Watermolenweg). Hier staan verspreide boerderijen met daartussen open weilanden. Historische verbindingen met het landelijk gebied waren vroeger de Watermolenweg naar de watermolen bij Den Haller, de Raadhuisstraat en de Borculoseweg naar de grote heideontginningen ten zuiden van het dorp.

De historische uitstraling van het oude dorpscentrum is eveneens een grote waarde. De kenmerkende ronde structuur, de oude panden en de beplanting die de sfeer versterkt vormen een duidelijke eenheid.

Functies en ontsluiting

In vergelijking met de andere kernen van de Gemeente Hof van Twente heeft Diepenheim oude verbindingswegen met het buitengebied. Tevens vormden historisch gezien de toegangswegen naar de landgoederen de belangrijkste ontsluitingen. Deze oprijlanen waren destijds beplant met bomenrijen en vormden een belangrijk groen accent. De huidige hoofdontsluitingen zijn de provinciale weg N824 (Goorseweg / Wilsonweg) en de gemeentelijke weg Grotestraat / Lochemseweg.

Knooppunten bevinden zich op de kruispunten van de grote wegen (Goorseweg – Wilsonweg en Wilsonweg - Watermolenweg). Deze krijgen betekenis door de verkeerskundige functie. Historische accentpunten vormen de kerk en het dorpsplein (aan de Goorsestraat). Deze twee punten zijn duidelijk zichtbaar, bevinden zich langs de hoofdwegen en dienen behalve als accentpunt ook als gebruikruimte.

Waardering huidige groenstructuur

De belangrijkste structuurbepalende elementen zijn de landgoederen met hun boscomplexen. Zij bepalen de ruimtelijke opbouw langs de dorpsranden van Diepenheim. Door de voornamelijk open ruimten eromheen krijgen de bossen een extra accent. Aansluitend op de landgoederen vormen de toegangslanen belangrijke lijnen in het landschap. Een mooi voorbeeld is de dubbelzijdige laan naar Het Nijenhuis.

Een ander sterk punt van de hoofdgroenstructuur van de kern Diepenheim vormen de twee hoofdwegen. Beide worden begeleidt door eikenlanen /-rijen. In het centrum van de kern op de Grotestraat onderbreekt een doorgaande laanstructuur en is groen ondergeschikt aan het historische karakter van de bebouwing. Hier wordt in een ritme van twee bomen bij elkaar de wegbegeleidende beplanting voortgezet. Later op de Goorseweg wordt het weer een duidelijke eikenlaan. Deze inrichting van de (oude) verbindingswegen met het buitengebied is een goede manier en ook toepasbaar in andere kernen.

De los verspreide beplanting langs de Raadhuisstraat vormt een goede tegenhanger van de strakke lanen langs de grote wegen. Deze straat heeft zijn waardevol landelijk karakter behouden. De kenmerkende open-dicht structuur is goed herkenbaar (verspreid liggende oude erven met kleine open weilanden als tussenruimten) en het vormt een geleidelijke overgang naar het buitengebied. De landschappelijke uitstraling wordt hier duidelijk versterkt door verspreide solitaire bomen en boomgroepen (knotwilgen, eik, kastanje). De gehele uitstraling van de straat is een zeer waardevolle plek waar men het verleden van de kern goed kan beleven. De Watermolenstraat en de Borculoseweg worden daarentegen begeleid door bomenrijen. Hier is het karakter minder duidelijk herkenbaar.

Op enkele plekken heeft men in Diepenheim nog goede doorzichten naar het landschap. Dit zijn plekken waar de relatie tussen dorp en landschap nog goed beleefbaar is. Er staan geen opgaande beplantingen of bebouwing in het zicht. Andere delen zijn wederom sterk visueel naar binnen gekeerd en hier is het zicht op de landgoederen beperkt.

Diepenheim is een dorp met afwisselend groene en kale straten. De nieuwe woonwijken zijn duidelijk groener dan de oude wegen waar het straatprofiel vaak smaller is en het niet genoeg ruimte biedt voor beplanting.

Binnen de woongebieden is (vergelijkbaar met Hengevelde) een relatief duidelijke verdeling te maken in verschillende beplantingsthema's per wijk. In enkele wijken zijn deze thema's duidelijk aanwezig, in andere kan het nog worden versterkt.

- Wijk 'Boinksweide'

In deze vrij nieuwe wijk speelt het particuliere groen de belangrijkste rol. Er bevindt zich bijna geen openbaar groen. De opzet van de wijk is ruim. Enkel aan de westkant is een lange gazonstrook aanwezig die als gebruiksruijme kan dienen.

- Wijk 'De Kerkegaarden'

Deze wijk bevat eveneens veel dominant particulier groen. Het openbare groen bestaat uit heestervakken, boomgroepen en enkele bomenrijen. Er ontbreken grote gebruiksruijnten en daardoor speelplekken en ontmoetingsruimte in deze wijk.

- Wijk 'Wolbertusstraat'

De vrijstaande huizen met grote tuinen geven de wijk een groen aanzicht. Enkel in de Wolbertusstraat is er wat openbaar groen in de vorm van gazon met enkele boomgroepen.

- Wijk 'Kuimgaarden'

Deze wijk bevat een typerende opbouw uit de jaren 60: brede straten met veel gazonstroken en boomgroepen. De Dr. C.A.J. Quantstraat is de hoofdwijkontsluiting. Deze is versterkt door een duidelijke bomenstructuur in heestervakken. Aan het noordelijke einde van deze straat staan nog oude waardevolle bomen in gazon.

- Wijk 'Haaksbergerstraat'

De bebouwing rond de Haaksbergerstraat is in vergelijking met de andere wijken oud en sluit aan op het centrum. Hier ontbreekt het openbare groen. Het smalle straatprofiel versterkt de historische sfeer in de wijk.

Grote groenelementen in Diepenheim bevinden zich voornamelijk in het noordelijke deel van de kern in de vorm van groene binnenpleinen, parkstroken en sportvelden. Een knelpunt is echter dat in de zuidelijke wijken deze groenelementen grotendeels ontbreken en er weinig groen aanwezig is. Het plein aan de Kuimgaarden / Looiersplantsoen is verouderd en heeft een lage gebruikswaarde.

De accentpunten in Diepenheim zijn over het algemeen bijzonder groen aangekleed. Dit geldt ook voor de wijkentrees. De dorpsingangen op de Goorseweg en de Grotestraat zijn goed herkenbaar. Aan de noordzijde van de Watermolenweg en de Wilsonweg ontbreekt een dergelijke accentuering.

3.4 Bentelo

Historie

Bentelo is een relatief jonge dorpskern die zich de afgelopen decennia flink heeft ontwikkeld. De boerenerven rond de huidige kern vormen de oorsprong van Bentelo. Tussen de erven in werden eerst een kerk, de begraafplaats en een school gebouwd, pas later ontstonden hier de eerste wijken.

In vergelijking met de andere kernen in de gemeente zijn er minder oude gebouwen in Bentelo. Naast de boerderijen zijn de kerk en (de oude locatie) van het schoolgebouw de historische elementen. Door zijn jonge geschiedenis is het centrum van de kern minder

duidelijk in sfeer en bouwstijl te onderscheiden van de overige bebouwing. Hierin onderscheidt Bentelo zich duidelijk van de overige dorpskernen in de Gemeente Hof van Twente.

Landschappelijk gezien bevindt Bentelo zich tussen een heideontginning en het kampenlandschap in. Een belangrijk kenmerk van de heideontginning is de duidelijk herkenbare oude stervormige wegenstructuur ten westen van het dorp. De kleinschaligheid is veelal uit het kampenlandschap verdwenen. Enkele bosjes vormen nog de laatste kenmerken.

Figuur 5: Historische kaart Markelo, ± 1900

Sfeer en ruimtelijke opbouw

De erven aan de dorpsrand bepalen de ruimtelijke opbouw van Bentelo. Deze vormen kleine eilanden die de kern in een kring omsluiten. Aan de noord-oost kant van de kern bevinden zich enkele bosjes, gelegen langs de Hagmolenbeek. Het overige gebied langs de randen is halfopen.

Aan de noord- en oostkant heeft de kern een goede ruimtelijke relatie met het omliggende landschap. Enkel aan de zuidzijde is Bentelo visueel sterk naar binnen gekeerd en heeft nauwelijks een zichtrelatie met de mooie omgeving. De Grondhuttenweg heeft nog oude landschappelijke beplanting. Hier is de landelijke sfeer goed te beleven.

Functies en ontsluiting

Het korte verleden van Bentelo bepaalt ook sterk de functionele indeling van de kern. Een duidelijk centrum ontbreekt, daarentegen liggen voorzieningen deels in de buurt van de kerk, deels verspreid over het dorp. De belangrijkste verbinding met het buitengebied vormt de provinciale weg (N740, Bentelosestraat).

Een hoofdontsluitingsweg binnen de kern vormt de Onze Lieve Vrouwestraat, deze is echter niet geheel herkenbaar als een hoofdas.

Bentelo is globaal in te delen in twee wijken: een relatief open wijk uit de periode rond 1960 en een besloten wijk uit de jaren 1980-1990 die dicht bebouwd is. De voorzieningen in Bentelo liggen deels in het centrum, deels aan de rand van het dorp.

Waardering huidige groenstructuur

Een opvallende eigenschap van Bentelo is dat de kern weinig kenmerkende identiteit heeft. Er ontbreekt een duidelijk centrum met (een groene) verblijfsruimte. Dit betekent ook dat de groenstructuur van de kern beter herkenbaar kan worden.

De provinciale weg aan de noordkant wordt begeleid door een laanbeplanting (eik) en vormt de hoofdverbinding met het buitengebied. Door de beplanting is deze as zeer duidelijk herkenbaar. De twee dorpsentrees aan de Onze Lieve Vrouwestraat zijn relatief groen door de beplanting rond de kerk en aan de zuidkant door het groen van particuliere tuinen. Deze entrees zijn dus niet geaccentueerd middels openbaar groen.

De Onze Lieve Vrouwestraat mist de uitstraling als hoofdas door de kern. Enkele groene accenten bevinden zich rond de kerk en het gemeentehuis. De begeleidende beplanting langs deze hoofdweg valt in het straatbeeld bijna niet op.

De twee wijken zelf zijn relatief groen en verschillen duidelijk in karakter van elkaar:

- Wijk 'Esdoornstraat'

Deze wijk is een relatief open wijk uit de jaren 60 met brede straatprofielen en rijtjeshuizen. De beplanting bestaat uit enkele bomenrijen, deels in heesters deels in gazon. Opvallend is dat de hoofdwijkontsluitingsweg (Esdoornstraat) niet beplant is met openbaar groen, en de kleinere zijstraten daarentegen wel.

- Wijk 'De Bunte'

Deze wijk uit de jaren 90 is bijzonder groen door de aanwezige tuinen. Sommige punten zijn zelfs 'te groen'. Er bevinden zich openbare groenstroken op plekken waar deze door het duidelijk aanwezige particuliere groen volledig wegvallen. Een voorbeeld hiervan is te zien in 't Kemerink en de Morsmanstraat. Een bijzonder punt in deze wijk is het oostelijke deel langs de Grondhuttenweg waar de nieuwbouw sterk is verweven met een bestaand bos. Het deel van de wijk oostelijk van de Onze Lieve Vrouwestraat bevat opvallend veel heestervakken en een goede boomstructuur langs de wijkontsluitende wegen.

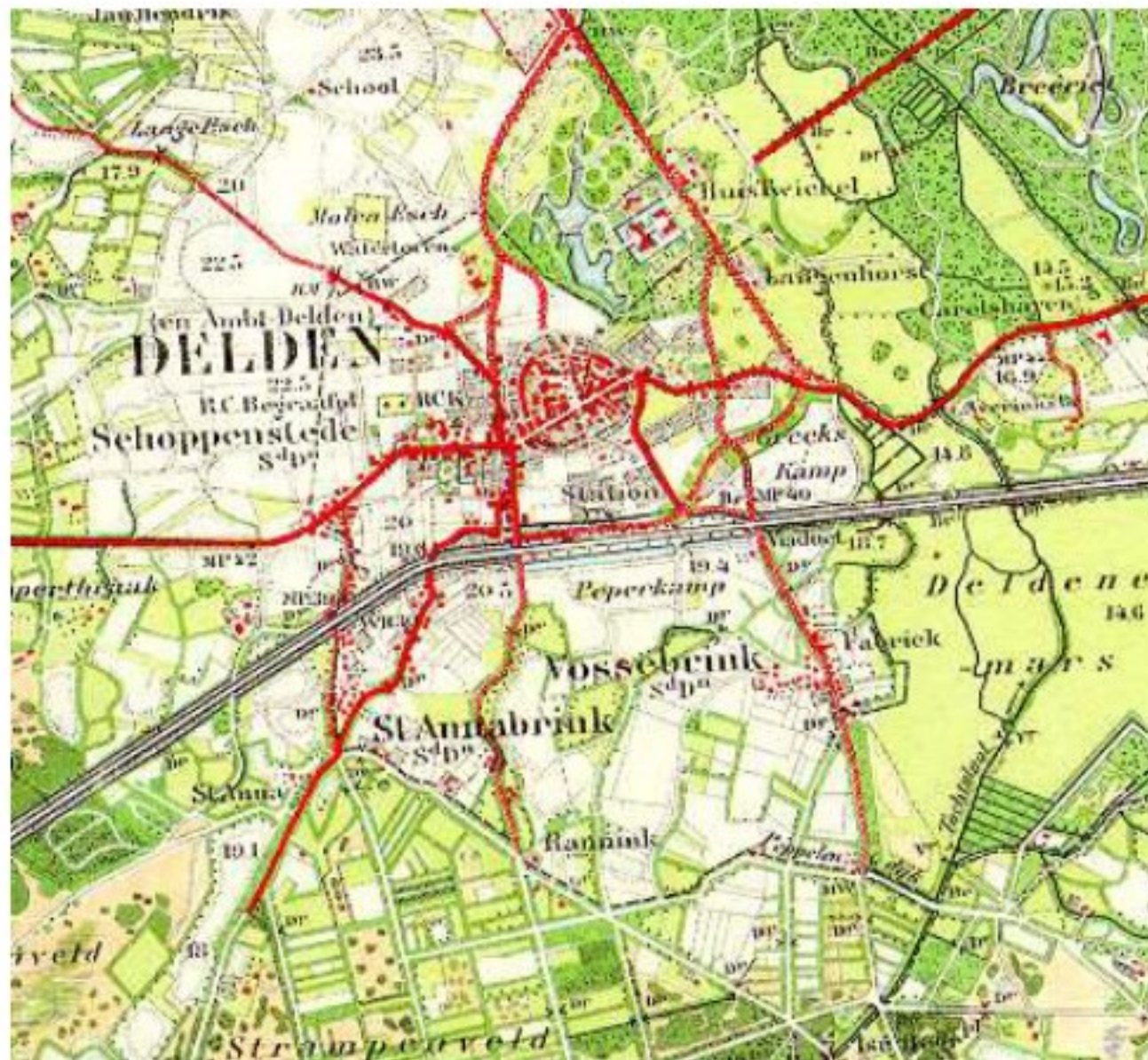
Bentelo ligt in een mooi gebied en vanaf enkele wegen heeft men duidelijk zicht op het buitengebied (Grondhuttenweg, Bentelosestraat). Aan de zuidkant van de kern zijn de woonwijken erg afgesloten van het buitengebied waardoor de relatie met de omliggende boerderijen verdwijnt. Er bevinden zich weinig mogelijkheden voor recreatie langs de kern.

3.5 Delden

Historie

De kern Delden is een oud esdorp met een agrarische oorsprong. Met de komst van Twickel veranderde het dorp ingrijpend en werd de invloed van het landgoed steeds groter. Arbeiders vestigden zich nabij het machtige landgoed waardoor de oorspronkelijke boerderijenclusters langs de Langestraat uitgroeiden tot een eerste dorpskern. Vervolgens is het dorp uitgebreid met de oude dorpskern bestaande uit een opvallend ronde structuur. Deze kern is nog steeds goed herkenbaar door zijn smalle straten, de historische gebouwen en de kerk als middelpunt.

Ook nu nog is de historische sfeer van het oude centrum zeer goed voelbaar, hoewel steeds meer oude panden vervangen worden. De Langestraat heeft nog steeds een meer landelijk karakter. Deze sfeer is nog maar deels herkenbaar, voornamelijk rond de pastorie met de oude begraafplaats.

Figuur 6: Historische kaart Delden, ± 1900

Het kasteel Twickel is gericht op de Oelerbeek en maakt deel uit van het gelijknamige landgoed dat een groot areaal rondom Delden omvat. De kasteeltuinen zijn in verschillende inrichtingsstijlen vormgegeven, waarbij de Engelse landschapstijl de meest dominante is. De stijlen hebben ook de omgeving van Delden beïnvloed. Vooral aan de randen van de oude ronde centrumstructuur bevinden zich veel oude villa's, vormgegeven in de Engelse stijl. Deze zijn met hun monumentale beplanting zeer beeldbepalend voor het karakter van Delden. De hele kern wordt dooraderd

met oude lanen, monumentale boomgroepen en oude parkstroken met bos. De relatie tussen de oude villa's en het groen is in Delden een zeer belangrijk aspect en is overal beleefbaar.

Door de uitbreiding van Delden zijn enkele bosschages geleidelijk deel gaan uitmaken van de bebouwde kom. Dit zijn waardevolle plekken waar de relatie en verwevenheid tussen dorp en landgoed nog zichtbaar zijn. Een ander historisch element dat belangrijk is voor Delden is het oude station. Het historische karakter wordt hier benadrukt door de brede groenstroken die het pand omgeven. Het spoor vormt een herkenbare scheiding tussen de oude en de nieuwere woonwijken van Delden.

Sfeer en ruimtelijke opbouw

Door de grote invloed van Twickel op het ontstaan van Delden is de historische sfeer een belangrijk kenmerk van de kern. Oude beplantingen en monumentale gebouwen bepalen de uitstraling en geven Delden een hele eigen sfeer ten opzichte van de overige dorpen in de gemeente Hof van Twente. Het feit dat het historische karakter in het oude centrum sterk aanwezig is betekent ook dat er een groot contrast bestaat tussen het oude deel en de nieuwere wijken. Een harde grens vormt de spoorlijn. De nieuwe wijken (vanaf de jaren zestig) liggen aan de zuidzijde.

Naast de Engelse landschapsstijl, die in belangrijke mate de sfeer van Delden bepaalt, is ook de landelijke sfeer op enkele plekken nog te proeven. Hierbij gaat het om oude wegen als de Molenstraat, de Langestraat, de Brinkweg en de Oude Benteloseweg. Dit zijn belangrijke overgangen van dorp naar landelijk gebied.

Enkele wijken hebben een kenmerkend groen karakter. Hierbij gaat het om de villawijk rond de Greekerinckskamp en de zeer groene wijk de Vogelbuurt uit de jaren '70.

De randen van Delden zijn landschappelijk aantrekkelijk en divers van karakter. Ten noordwesten van Delden bevinden zich oude essen (Deldener Es) waar de oude agrarische oorsprong voor de invloed van Twickel nog te herkennen is. Het gebied ten zuiden van Twickel werd pas later ontgonnen. Hier bevindt zich een heideontginning met strakke symmetrische verkaveling en veel stervormige wegwakeringen. Het landschap rond Delden is dan ook in drie verschillende landschappelijke eenheden op te delen wat tot uiting komt in de dorpsranden:

- De beslotenheid van de bossen van landgoed Twickel
- Het open essenlandschappen grenzend aan het landgoed
- De heideontginning ten zuiden van Delden bestaande uit kleine boseenheden en kleine open ruimten.

Een nadeel is echter dat sommige randen van de kern niet goed verweven zijn met het achterliggende landschap. Het zicht ontbreekt en er zijn weinig ontsluitingswegen naar het buitengebied. Ook zijn er weinig landschappelijke beplantingen langs de randen. Een voorbeeld hiervan is de wijk Vogelbuurt. Ook aan de zuidkant vormt het Twentekanaal een harde rand. Hier staat echter wel begeleidende landschappelijke beplanting.

Er zijn drie lijnen die Delden van oost naar westelijke richting raken of doorkruisen. Hierbij gaat het om het Twentekanaal aan de zuidkant en de provinciale weg N346 die beide de kern op een scherpe manier begrenzen. De N346 vormt een sterke ruimtelijke scheiding tussen het landgoed Twickel en de bebouwde kom van Delden waardoor de relatie tussen deze twee eenheden vervaagt. Een derde lijnvormig element vormt de spoorlijn die Delden doorsnijdt. Deze is relatief breed en doorsnijdt de stad als een groene strook.

Functiezonering en ontsluitingspatroon

De oude landelijke toegangswegen hebben hun functie af moeten staan aan de grote hoofdwegen. Dit zijn de Europalaan en de doorgaande provinciale weg N346. Vooral deze laatste weg vormt een duidelijk vreemd element in het landschap en heeft meer accent gekregen dan de oude wegen zoals de historische as Langestraat - Hengelosestraat. Een nog herkenbare oude toegangsweg naar het landelijk gebied vormt de Vossenbrinkweg. Er bevinden zich op de grote wegen drie belangrijke hoofdentrees naar de kern Delden; ten zuiden en ten noorden van de Europalaan en aan de Hengelosestraat.

Delden bestaat uit zeer diverse woonwijken met grote verschillen in structuur, de hoeveelheid groen en de uitstraling. Een bijzonderheid is echter het grote aantal villa's rond het centrum. Veel van deze huizen zijn met fraai groen omgeven. Doorzichten en zichtlijnen

op de oude vrijstaande huizen zijn van groot belang. Bijzondere plekken zijn dan ook de punten waar de invloed van Twickel nog goed geïntegreerd is in de bebouwde kom van het dorp. Daarnaast bevinden zich de meeste functies van Delden in en rond het oude centrum. Hierbij is een goede afstemming met het groen belangrijk.

Waardering huidige groenstructuur

In vergelijking met de overige kernen in de Hof van Twente heeft Delden een geheel eigen groenstructuur. Een opvallende begeleidende beplanting langs de hoofdtoegangswegen ontbreekt. Ook de historische as rond de Langestraat / Hengelosestraat heeft geen doorgaande wegbeplanting. Daarentegen kenmerkt zich de hoofdgroenstructuur van Delden eerder in de verspreid liggende groenelementen rond het centrum en in de "Engelse wijk". 'Greekerinckskamp'. Hier komen verspreid over de wijk oude boomgroepen, groenstroken en kleine open ruimten voor en is zo de invloed van landgoed Twickel nog duidelijk herkenbaar. Ook in de zuidelijke wijken van Delden zijn meerdere oude boomgroepen opgenomen in de huidige bebouwing. Dit is een grote waarde wat een landschappelijke sfeer geeft en de kern bijzonder maakt.

Een groot nadeel is echter dat de oude verbindingen tussen het landgoed en het dorp door de provinciale weg verloren zijn gegaan. Landgoed Twickel is daardoor ruimtelijk losgekoppeld van de kern. De enige nog waardevolle overgang tussen de bebouwde kom en Twickel is het landschappelijke groen rond de Hengelosestraat en rond de Molenstraat. Dit zijn belangrijke dorpsentrees met een historisch karakter. Een nog te kale entree van Delden is de Europalaan.

De oude wijken van Delden hebben een bijzonder groene en een aantrekkelijke uitstraling. Het oude karakter van de Engelse Landschapsstijl is een bijzondere waarde die overal in het dorp weer tevoorschijn komt. Daarnaast is het aanwezige groen rond de historische objecten een belangrijke waarde binnen de huidige groenstructuur. Het groen is sterk bepalend voor de uitstraling van gebouwen, pleinen en wegen. Net zoals in Diepenheim is het groen in het centrum van Delden goed afgestemd op de historische uitstraling van de bebouwing.

De kenmerken van het landschap rond het dorp zijn nog relatief duidelijk te herkennen. Een nadeel is echter dat de woonwijken weinig relatie hebben met het landschap eromheen, bijvoorbeeld de Greekeringskamp en de Vogelbuurt. Er bevindt zich algemeen weinig landschappelijk groen in de bebouwde kom ten zuiden van de spoorlijn, enkele oude laanstructuren en boomgroepen zijn de enige restanten van landschappelijk groen (zoals de oude eikenlaan op de Vossenbrinkweg).

Een belangrijk onderscheid in het groen van Delden bevindt zich op wijkniveau. De wijken ten noorden van de spoorlijn zijn duidelijk groener dan de wijken ten zuiden ervan. Er is ook onderling een verschillende verdeling van het groen, zo zijn er wijken die veel openbaar groen bevatten of juist heel weinig:

- Wijk 'Molenstraat'

De oude bebouwing in deze wijk heeft een landelijke uitstraling. Er bevindt zich veel groen. Vooral op de Molenstraat heeft de lindelaan uitstraling en ondersteunt ze de oude sfeer. Rond de Muldersweg bevinden zich bomen in heestervakken, deze zijn vrij recent geplant.

- Wijk 'Peperkampweg'

Deze arbeiderswijk is dicht bebouwd, bevat weinig groen en heeft een kale uitstraling. Er zijn al nieuwe bomen aangeplant om dit beeld te veranderen.

- **Wijk 'Greekerinckskamp'**
Deze villawijk wordt gekenmerkt door het particuliere groen. Daarnaast zijn er verspreid monumentale boomgroepen. Deze passen zeer goed bij de bebouwing. Er zijn weinig plantvakken aanwezig.
- **Wijk 'Vogelbuurt'**
In de Vogelbuurt bevindt zich zeer veel openbaar groen: veel stroken met gazon, daarin bomen en her en der heestervakken. Vooral de boomstructuur is zeer sterk in deze wijk.
- **Wijk 'Van Heeckerenweg'**
Er is een herkenbare boomstructuur langs de wijkontsluitingsweg Van Heeckerenweg aanwezig. Dit is een waardevolle lijn. Verder bestaat het openbare groen uit vele kleine erven, parken met water, oude boomgroepen en stukken gazon. Dit zijn relatief grote groene eenheden met veel gebruiks- en belevingswaarden. Daarnaast zorgt het particuliere groen voor voldoende sfeer in de kleine straten.
- **Wijk 'Cramerstraat'**
In deze wijk bepaald het groen van de tuinen het straatbeeld. De straten zijn smal en er is weinig ruimte voor openbaar groen. Verder ontbreekt er een duidelijke boomstructuur langs de wijkontsluitingsweg.
- **Wijk 'Brinkweg'**
Ook hier bevinden zich geen boomstructuren en nauwelijks gemeentelijk groen. De tuinen bepalen het straatbeeld.
- **Wijk 'Bernhardstraat'**
De landelijke sfeer is hier de bepalende factor. Waardevol zijn de open weilanden die een mooie landschappelijke overgang vormen van bebouwde kom naar landelijk gebied. De drie hoofdwegen zijn oude landschappelijke ontsluitingswegen, en verspreid liggen er oude boerderijen met waardevolle monumentale bomen (de 'Kozakkenbomen' op de hoek van de Oude Benteloseweg). De bebouwing langs de Bernhardstraat is nog relatief nieuw. Een wegbegeleidende beplanting ontbreekt.
- **Wijk 'Rupperink'**
Hier is de hoofdwijkontsluiting goed benadrukt met groen. Er staan bomen in brede gazonstroken. De overige wegen bevatten daarentegen nauwelijks groen. Het is een dicht bebouwde wijk waar de tuinen de sfeer bepalen.
- **Bedrijventerrein 'Schneidersbos'**
Het bedrijventerrein is relatief kaal. Langs de rand naar de Europaweg ligt een weiland en staan enkele oude eiken. Hier liggen kansen om meer groen te ontwikkelen.

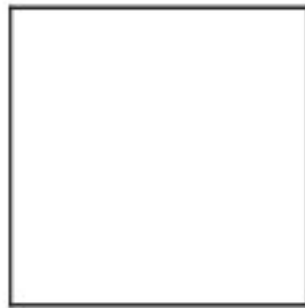
3.6 Goor

Historie

De naam "Goor" duidt op een waterrijke, moerassige plek die er in het verleden is geweest. De kern Goor ligt langs de Regge, hetgeen een belangrijke basis was voor het ontstaan van het dorp. Goor was in de middeleeuwen een vesting die werd gebruikt als verdedigingsbolwerk en werd later een centrum voor de textielindustrie. De eerste bebouwing werd gesitueerd op de hogere droge delen. Hier is "het Schild" ontstaan, de oude dorpskern met een ronde structuur van wegen en oude bebouwing. Het Schild ligt opvallend verhoogd ten opzichte van de overige bebouwing in de kern. Een tweede

ontwikkelingsrichting van het oude centrum vond plaats vanuit een punt verder zuidwaarts waar een banddijk de Regge kruiste.

Een belangrijk aspect van Goor was dat de Bovenregge door het huidige stadscentrum stroomde, westelijk van 't Schild. Door het aanleggen van het Twentekanaal verloren de beken hun bovenloop en werden gedempt, verplaatst of ondergronds gelegd. Daardoor is in Goor de relatie tussen water en dorp grotendeels verdwenen.

Figuur 7: Historische kaart Goor, ± 1900

Goor is in de afgelopen decennia sterk gegroeid, waardoor mooie oude landschappelijke elementen in het dorp zijn opgenomen. Twee voorbeelden hiervan zijn het oude Klooster Heeckeren met de watergang en de oude lanen, en de Gondalaan met zeer oude eiken waar de landelijke sfeer van vroeger bewaard is gebleven. De oude relatie met het landschap is op deze plekken nog voelbaar.

Andere historische groenelementen in Goor zijn de oude kasteelheuvel in de Kevelhammerhoek, het stationsgebouw met de waterpartij erachter, Landgoed Weldam en de vele oude laanrestanten zoals duidelijk herkenbaar langs de Markeloseweg en rond het oude klooster Heeckeren. Opvallend is dat de oude spoorlijn Diepenheim – Goor is verdwenen. Restanten van de baan zijn nog steeds op enkele plekken herkenbaar in het landschap. Het voormalige tracé wordt gemarkeerd door kavelgrenzen met bosranden en singels.

Sfeer en ruimtelijke opbouw

Het landschap rond de kern Goor kenmerkt zich door grote ruimtelijke contrasten. De dichte bossen rond landgoed Weldam en de Herikerberg onderscheiden zich van de openheid van de oude beekdalen aan de noordkant van het dorp. Door de hoogte van de Herikerberg is deze een duidelijk oriëntatiepunt in het landschap.

De kleinschaligheid van het kampenlandschap ten zuiden van het Twentekanaal is nog zeer goed te herkennen. Daarentegen is dit boven het kanaal aan de oostzijde van Goor niet meer het geval. Hier zijn de grenzen met de meer open heideontginningen vervaagd.

Langs de dorpsrand ligt een aantal bossen, hier loopt de opgaande beplanting door tot in de aangrenzende wijken en is daarom zeer goed verweven met de kern. Een tweede waardevolle overgang tussen buitengebied en bebouwde kom ligt op de plek waar de Bolscherbeek de bebouwde kom binnenkomt, rond Klooster Heeckeren. De beek komt samen met een groene lob het dorp binnen waarbij het water duidelijk zichtbaar is. Samen met de oude laanstructuren rond het klooster maakt dit het gebied tot een waardevolle groene hoek van Goor met een landschappelijke en oude uitstraling.

Goor wordt gekenmerkt door een uitgebreide infrastructuur rondom de kern. De provinciale weg (N347) en het Twentekanaal vormen door de verhoogde ligging en de dichte beplanting sterke ruimtelijke barrières. Deze lijnvormige elementen kaderen Goor van twee kanten duidelijk in, waarbij aan de oostzijde nog een smalle groene ruimte ligt tussen weg en bebouwing. Hier is de sfeer van een dorpsrand nog beleefbaar. Aan de zuidkant grenst Goor

aan het kanaal. Het kanaal vormt hier een bijzonder harde grens tussen woonkern en buitengebied.

In de kern zijn meerdere straten waar de historische sfeer nog te herkennen is. Deze dreigt echter te verdwijnen doordat oude bebouwing wordt vervangen. De smalle straatprofielen vormen dan ook een belangrijke sfeerbepalende factor. Voorbeelden zijn de H. Heijermanstraat, Grotestraat, Voorstraat, Hengevelderstraat, 't Schild, Kerkstraat, Spoorstraat en de Wijnkamp.

De Gondalaan straalt een meer landelijke sfeer uit. Door de aanwezigheid van oude boerderijen heeft deze weg een unieke sfeer binnen de kern Goor. Op de Markeloseweg zijn de oude lanen samen met Huize Scherpenzeel zeer sfeerbepalend. Overige oude wegen waar het karakter niet meer duidelijk te herkennen is zijn de Scherpenzeelseweg, Holtdijk, Diepenheimseweg, Deldensestraat en de Enterseweg / Zomerweg.

Functies en ontsluiting

Zoals eerder beschreven wordt Goor duidelijk begrenst door de provinciale weg N347 en het Twentekanaal die de kern insluiten. Drie andere belangrijke uitvalswegen naar de omliggende kernen zijn de Diepenheimseweg, de Markeloseweg en de Deldensestraat. Deze wegen hebben een belangrijke relatie met het buitengebied en zijn vaak strak en opvallend aangekleed met laanbeplantingen. Ondergeschikte verbindingswegen en tevens oude landschappelijke wegen zijn de Wheedijk, de Holtdijk, de Zomerweg en de Entersestraat.

Goor onderscheidt zich duidelijk van de overige kernen binnen de gemeente door haar grote oppervlakte bedrijventerreinen. Deze bepalen sterk de identiteit van de kern doordat ze vanaf veel ontsluitende wegen te zien zijn. Groen kan bij deze zichtbaarheid een rol spelen.

De wijken van Goor zijn zeer divers en bestaan uit relatief grote eenheden. De rol van het groen in de wijken verschilt. Er zijn wijken als de Whee waar het openbaar beeldbepalend is met het gebied maar ook wijken waar het particuliere groen de boventoon voert. Dit contrast is zeer opvallend en kenmerkt Goor. Daarnaast hebben de wijken in Goor in vergelijking met wijken uit de andere kernen weinig thema's in de beplanting waardoor de identiteit meer afhangt van de bebouwing zelf.

Bijzondere punten binnen Goor zijn de kruisingen die op heel verschillende manieren zijn vormgegeven en aangekleed. Een bijzonder groen knooppunt is de kruising aan de Scherpenzeelseweg / Spreeuwenstraat. Door de hoeveelheid groen valt dit punt op en is aantrekkelijk in zijn omgeving. Daarnaast worden de voorzieningen aan de Scherpenzeelseweg goed gecombineerd met groen. De kruisingen in het centrum zijn vaak krap, kaal en soms zelfs onoverzichtelijk. Sportcomplexen liggen in de dorpsrand; het zijn grote groene eenheden die een belangrijke bijdrage leveren aan het groene beeld van de dorpsrand.

Waardering huidige groenstructuur

De huidige groenstructuur van Goor is relatief versnipperd, dit komt mede door de stedenbouwkundige complexiteit waarmee het centrum is ingedeeld. Smalle straten en scherpe bochten bieden weinig ruimte voor groen met als resultaat onduidelijkere structuren. Het centrum is dan ook vrij kaal en het groen concentreert zich veelal in de wijken.

De belangrijkste waarden van het aanwezige groen binnen de bebouwde kom zijn de oude laanstructuren (rond het klooster Heeckeren en langs de oude wegen zoals de Markeloseweg), de wegen die een historische of landschappelijke uitstraling hebben en de

groene wijken als de Whee. Het water van de beken heeft de potentie om samen met groen een grote belevingswaarde te ontwikkelen. Verder is het groene netwerk nog niet voldoende herkenbaar. Elementen als wegbegeleidend groen, knooppunten en groene ruimten zijn nog onvoldoende ontwikkeld.

De dorpsranden van Goor zijn sterker ontwikkeld. Waardevolle punten zijn hier de groene verweving van wijk De Whee met de aangrenzende Herikerberg en de groene lob langs de Bolscherbeek die de kern binnendringt. Daarnaast zorgen de groene eenheden langs de randen zoals sportcomplexen en parken voor een groene rand. Tenslotte vormen de grote landschappelijke eenheden (Herikerberg, landgoed Weldam) waardevolle elementen in het buitengebied. De infrastructuur langs de dorpsrand vormen duidelijke knelpunten.

In vergelijking met de andere dorpskernen valt op dat Goor over het algemeen over weinig openbaar groen beschikt. Het particuliere groen neemt op veel plekken een dominante rol in het straatbeeld in.

1. Wijk 'Van Heeckerenweg' (Jaren 90 / 00)

Langs de Van Heeckerenweg bevindt zich een duidelijke wegbegeleidende boomstructuur, deze accentueert goed de ontsluitende functie van deze weg. Als onderbeplanting bevinden zich in deze wijk voornamelijk heestervakken. Deze voegen sierwaarde toe. Belangrijke plekken zijn de speelplekken die als kleine groene eilanden in de wijk liggen.

2. Wijk 'Kloosterlaan' (Jaren 70)

De hoofdwijkontsluitingsweg de Kloosterlaan heeft een recent aangeplante boomstructuur. Verder bevindt zich weinig openbaar groen in de straten die hierdoor weinig sierwaarde hebben.

3. Wijk 'Gijmink' (Jaren 60)

De opbouw van deze arbeiderswijk is zeer besloten door smalle straatprofielen. Tuinen ontbreken veelal in het straatbeeld; waardoor plaatselijk een groene uitstraling ontbreekt. De wijk zal in de toekomst worden vernieuwd; hiervoor ligt al een plan klaar. Als thema in de boombeplanting domineren bolvormige bomen in de wijk. Deze komen op verschillende punten voor.

4. Wijk 'Oude Haaksbergerstraat' (jaren 80)

Op veel kleine plekken is openbaar groen aanwezig, maar dit valt niet meer op tussen het groen van de particuliere tuinen. De straatprofielen zijn smal en er bevinden zich veel heestervakken. Een duidelijke boomstructuur ontbreekt echter.

5. Wijk 'Kevelhammerhoek' (jaren 60 / 70)

In deze wijk met zijn vrijstaande villa's wordt de groene sfeer bepaald door de tuinen. Het openbaar groen bestaat uit een duidelijke bomenstructuur langs de hoofdontsluitingsweg Weddehoenlaan en enkele parkachtige groenstroken (Vijverpad / Zomerpad). Het centrale thema in de beplanting is bomen in gazon. Een opvallend element vormt de oude kasteelheuvel aan de Kevelhamlaan.

6. Wijk 'Anjerstraat' (jaren 30 - 60)

De oude sfeer van de straten in deze wijk wordt sterk door de bebouwing bepaald, groen is hier ondergeschikt. De bebouwing in de Schoolstraat is oud en de straat heeft daardoor een historisch karakter. Dit wordt onderstreept door de zuileiken die hier goed in het smalle straatprofiel passen.

7. Wijk 'Gossinksweide' (jaren 2000)

Het thema bestaat in deze nieuwe wijk uit bolacacia's en heestervakken. De strook met opgaande struiken langs de Heijinksweg vormt een restant van het oude spoortracé en heeft daardoor historische waarde.

8. Wijk 'Laarstraat' (jaren 70 / 80)

De Laarstraat vormt hier de hoofdontsluitingsweg. Deze weg wordt echter niet door bomen benadrukt. Langs de Blauwververij vormt gazon met bomen het thema. Verder bevindt zich weinig groen in deze wijk.

9. Wijk 'Gruttostraat' (jaren 60 / 70)

In deze wijk, en met name in het zuidelijke deel, is het particuliere groen zo nadrukkelijk aanwezig dat deze de functie van het openbaar groen overneemt. Het is een wijk met een sobere uitstraling, mede door het strak rechtlijnige stratenpatroon. Verder bevinden zich weinig gebruiksoppervlakten (o.a. speelveldjes) in de wijk. In het noordelijk deel van de wijk staan bomen zeer krap tussen parkeervakken waardoor ze snel zullen beschadigen.

10. Wijk 'Spreeuwenstraat' (jaren 80 / 90)

De uitgebreide groenstructuur is bijzonder sterk door een grote hoeveelheid openbaar groen, bestaande uit boomgroepen, veel struikbeplanting en brede stroken met gazon. Een bijzondere waarde hierbij is het bosrijke karakter en het grote aantal bomen. De Whee heeft daardoor een sterke verweving met het achterliggende bos. Dit is tevens het centrale thema in de beplanting.

11. Bedrijventerrein De Whee / Spechthorst / Finigoor

Het bedrijventerrein bevat geen uitgebreide groenstructuur in het openbaar groen. Enkel rond de Breukersweg staan knotbomen in sierheesters. Dit benadrukt de landschappelijke sfeer langs deze oude weg. Overige terreinen worden veelal bepaald door het groen (vaak coniferen en wintergroene soorten) rond de bedrijfspanden.

12. Bedrijventerrein haven

Dit terrein vormt door de grote fabriek een eigen eenheid en bevat nauwelijks groen. Hier is geen ruimte voor groen. De zijde bij het Twentekanaal is een beeldbepalende kant van het terrein. Hier is een duidelijke boomstructuur aanwezig.

4. HET GEMEENTELIJK BELEID

Uit het beleid dat de Gemeente Hof van Twente voert, komen verschillende randvoorwaarden voort die invloed hebben op de groenstructuur van de kernen. Een inventarisatie van deze randvoorwaarden is belangrijk. Binnen het beleid kan onderscheid gemaakt worden tussen plannen die gelden voor de gehele gemeente en plannen die specifiek uitspraken doen over de ontwikkelingen binnen een bepaalde kern. Beide zijn in dit hoofdstuk verwerkt.

In dit hoofdstuk zijn de relevante uitgangspunten samengevat en vertaald naar randvoorwaarden voor de groenstructuur in de dorpskernen van de gemeente.

4.1 Algemene randvoorwaarden

Bomenverordening voor de Gemeente Hof van Twente

In de Bomenverordening van de Gemeente Hof van Twente worden diverse regelingen genoemd die beschrijven hoe om te gaan met het 'Bewaren van houtopstanden'. Hier volgen de belangrijkste voorwaarden die een relatie leggen met het groenstructuurplan:

- Het kappen van bomen en houtopstand zal altijd worden getoetst aan andere bestaande beleidsplannen als gemeentelijke bestemmings-, groen-, bomen-, of landschapsplannen (art. 6.2 en 10.1).
- Het kappen van bomen kan worden geweigerd als dit bestaande waarden van de houtopstand of de gehele omgeving zou aantasten (art. 6).
 - natuurwaarden van de houtopstand;
 - milieuwaarden van de houtopstand;
 - landschappelijke waarden van de houtopstand;
 - cultuurhistorische waarden van de houtopstand;
 - waarden van stads- en dorpschoon van de houtopstand;
 - waarden voor recreatie en leefbaarheid van de houtopstand.
- Belangrijk bij het aanbrengen van een boom, heg, struik of andere beplanting is dat deze niet het vrije uitzicht belemmert of op andere wijze hinder of gevaar kan opleveren (artikel 18).

Efficiënt groenbeheer

De gemeente Hof van Twente streeft ernaar om het groenonderhoud in de toekomst efficiënter uit te kunnen voeren. Voor een goedkoop maar effectief onderhoud van het groen is de juiste keuze van de beplanting van belang.

Daarnaast stoot de gemeente steeds meer kleine stukken snippergroen af, deze worden verkocht aan particulieren. Hierdoor kunnen hoge onderhoudskosten van kleine oppervlakten worden teruggedrongen. Er moet echter nauwkeurig worden bepaald en geregistreerd waar grond wordt uitgegeven, onder andere in verband met toekomstige vernieuwingen van bestaande wijken.

4.2 Relevante uitgangspunten voor het groen per kern

Centrumvisie Goor (2001)

In de Centrumvisie voor de kern Goor is een ruimtelijk-functionele basis voor het centrum bepaald. Hierin krijgen alle nieuwe ontwikkelingen in de kern een plek en wordt het toekomstige beeld van de kern geschetst. Een aspect binnen de visie is de groenstructuur van het centrum Goor. Samengevat hebben de volgende aspecten invloed op het groenstructuurplan van Goor:

- Het groen in het centrum van Goor moet worden behouden en versterkt. Door gebrek aan ruimte in de oude straten zijn hier weinig groenelementen aanwezig. Nieuw groen in het centrum moet daarom voornamelijk in de ruime binnengebieden worden gerealiseerd. Deze binnengebieden zijn door bebouwing ingesloten kamers en zijn deels privé. Vooral de plekken waar parkeerterreinen liggen bieden kansen om de groene sfeer te versterken.
- Het was de wens van de voormalige Gemeente Goor de voormalige beekloop van de Regge door het centrum van Goor te herstellen. Op deze manier zou een historisch waardevol waterelement terug kunnen worden gebracht. Dit idee is voortgekomen uit een stagerapport waarin onderzoek is gedaan naar de beekloop (*Visie Stadsbeken in Goor, 1997*). Dit plan heeft verder geen status en is niet vastgesteld. Wel biedt het genoeg ideeën om de waarden van de beken te herstellen (*zie ook in de visie en de actiepunten*).
- Er wordt gestreefd naar een verbinding tussen de Grotestraat en het stationsgebied om hiermee de relatie tussen deze twee gebieden te versterken. De verbinding krijgt een groene aankleding en er worden verschillende kamers (voornamelijk ruimten voor bedrijven en groen) aan gekoppeld.
- Er wordt voorgesteld de groene ruimte rond 't Schild te herstellen. Daarbij kan het hoogteverschil worden geaccentueerd door het aanbrengen van hoog opgaande beplanting op 't Schild.
- De groene sfeer rond de Klokkenkamp wordt behouden omdat deze het enige grote groenelement is in het centrum.

Visie herinrichting van de wijk Gijmink, Goor (maart 2002)

De wijk Gijmink te Goor is een arbeiderswijk die moet worden vernieuwd. Hiervoor is een visie opgesteld die de nieuwe stedenbouwkundige structuur van de toekomstige situatie weergeeft. Dit concept en de ruimtelijke opbouw wordt meegenomen in de visie van het Groenstructuurplan. Op deze manier kan de groenstructuur op het nieuwe stedenbouwkundige concept van de wijk worden afgestemd.

Beleidsuitspraken, Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie Markelo-Centrum (2000)

Door nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen in de kern Markelo is besloten een integrale visie op te stellen voor het centrum van Markelo. Deze visie geeft een toekomstbeeld van het centrum van Markelo en de gewenste veranderingen. Enkele van de nieuwe ingrepen hebben invloed op de groenstructuur van de kern. Daarom zijn ook hier de belangrijkste randvoorwaarden vanuit dit beleidsdocument geïnventariseerd.

- De centrale doelstelling:
 - De verblijfsfunctie in de openbare ruimte van het centrum wordt versterkt. Dit heeft effect op het inpassen van groen, informele rustplekken, etc.
- Er moet meer groen worden gerealiseerd in het dorp.
- De leefomgeving rond de Grotestraat moet worden verbeterd.
- De karakteristieke sfeer rond het kerkplein en het mooie beeld van de aangrenzende bebouwing moet worden behouden.
- Een belangrijk uitgangspunt voor alle ingrepen is dat het bijzondere karakter van Markelo wordt gerespecteerd:
 - De sterke sociale cultuur
 - Een sterk agrarisch en recreatief karakter.
- Het agrarisch karakter is te herkennen in de sterke essenstructuur rond het dorp. De relatie met de dorpsranden is hier erg belangrijk. De essen moeten worden behouden en niet worden aangetast door de realisatie van nieuwe woongebieden. Inbreiding heeft daarom de voorkeur.

Aanleg groenvoorzieningen nieuwbouwwijk De Esch, Markelo

De inrichting van de wijk de Esch in de kern Markelo heeft een duurzame inrichting gekregen, dat wil zeggen dat water, groen en bebouwing goed op elkaar afgestemd zijn en de elementen goed te beheren zijn. De woningen zijn met het uitzicht naar grote groenstroken gericht, zo ontstaat er een relatie tussen groen en bebouwing. Het watersysteem binnen de wijk heeft veel status, hetgeen onder meer blijkt uit de aanwezigheid van wadi's.

Beheervisie Houtwal Peppelaar, Delden (1999)

In de straat Peppelaar is met particulier initiatief een houtwal gerealiseerd. Deze beplanting is ingepast in de totale visie voor de beplanting langs het kanaal.

Speelruimtebeleidsplan (in wording)

In dit plan zullen uitspraken worden gedaan over het oppervlak algemeen gebruiksgroen oppervlak. De speelfunctie en de inrichting en situering van groene ruimten in de kernen gaan nauw samen. Daarom zal het Speelruimtebeleidsplan goed getoetst moeten worden aan het Groenstructuurplan.

Naast deze beleidsplannen wordt ook verwezen naar verschillende bestemmingsplannen buitengebied. Hierin bevinden zich nog verdere bepalingen ten opzichte van het groen langs de dorpskernen en de groenstructuren tussen het landelijk gebied en de dorpskernen.

5. DE GEWENSTE GROENSTRUCTUUR

In dit hoofdstuk wordt de gewenste groenstructuur van de zes dorpskernen geschetst. Hiervoor zijn de waarden en knelpunten van de huidige groenstructuren geanalyseerd. Daarnaast zijn de uitgangspunten vanuit het gemeentelijk beleid belangrijke randvoorwaarden. De nieuwe groenstructuur is hierop afgestemd.

De visie beschrijft in een algemeen deel de aspecten die op alle dorpskernen van toepassing zijn. Daarnaast wordt per dorpskern een visie beschreven. De visie per kern is als kaartbeeld opgenomen in bijlage 1.

5.1 Algemene groenvisie op de kernen

Landschap en dorpsranden:

- Het groen langs de dorpsranden en langs toegangswegen moet goed aansluiten op het buitengebied (op de diverse karakteristieken van de landschapstypen). Dit betekent dat de inpassing van dorpsranden goed moet worden afgestemd op de landschapstypen van de omgeving. Waar wegen langs de rand van woonwijken lopen of ruimte tussen de bebouwing aanwezig is, wordt zoveel mogelijk gestreefd naar het behoud van het zicht op het buitengebied. Daarmee wordt de relatie tussen dorp en landschap versterkt. Hierbij zal historisch waardevolle beplanting wel gehandhaafd moeten blijven.
- Dorpentrees worden langs de hoofdverbindingswegen geaccentueerd met groen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de groene ingangen van Markelo die een sterke uitstraling hebben.
- De kernen hebben een sterke relatie met het buitengebied. Deze landelijke uitstraling kan vergroot worden door het toepassen van meer groen. Met name langs de dorpsranden dient gekozen te worden voor een "natuurlijk" sortiment. Kies soorten die thuis horen in het aansluitende landschap (eik, linde, kastanje, beuk).

Dorpskernen:

De hoofdstructuren:

- De actuele groenstructuur vormt het uitgangspunt. Deze wordt zoveel mogelijk behouden, dit geldt met name voor de bestaande kwaliteiten en waardevolle elementen.
- Er zal een duidelijke hiërarchie in de beplanting worden aangebracht. Hoofdstructuren (voornamelijk binnen de boomstructuur) moeten duidelijk te onderscheiden zijn van ondergeschikte wijkgerichte structuren.

De wijkstructuren:

- Het karakter van diverse soorten bebouwing kan door middel van groen worden versterkt. De volgende wijken hebben hun eigen karakteristieke soorten beplanting:
 - *Arbeiderswijken* > prunus, ligusterhagen, gazon
 - *Jaren '60/'70 wijken* > particulier groen vaak sfeerbepalend
 - *Villawijken* > solitaires, lanen, soms brede gazonstroken
 - *Boerderijen* > groepen eik, fruitbomen, solitaires
 - *Dorpscentrum* > bijzondere boomvormen (leibomen e.d.) plantbakken, vaste planten en perkplanten
 - *Kerkpleinen* > linden
 - *Stations (Overijssel)* > kastanje

- De verschillende wijken hebben vaak een bepaald thema in beplanting. Dit wordt behouden en waar mogelijk versterkt omdat de thema's bijdragen aan de herkenbaarheid en identiteit van een wijk.
- Plekken waar het particuliere groen sterk de sfeer van het gebied bepaalt krijgen specifiek aandacht. Openbaar groen krijgt in deze wijken een sobere uitstraling (bijvoorbeeld gazon en laanbomen zonder heestervakken). De gemeente kan wel sturen in het groene karakter van de wijk. Hierbij moet gedacht worden aan het adviseren en stimuleren van de particuliere tuineigenaar en het beschermen van de aanwezige waardevolle beplanting middels regelgeving (bomenverordening).
- Historische elementen en monumentale beplanting moeten behouden blijven. Dit geldt ook voor oude landschappelijke beplanting die in de kernen is opgenomen (oude solitaires, bomenrijen, lanen, singels en houtwallen).
- In de dorpskernen kan (beperkt) gebruik worden gemaakt van cultuursoorten. Heesters en bomen met sierwaarden en bomen met snoeivormen kunnen het stenige cultuurkarakter van de centra van de kernen versterken.

Algemene aanbevelingen:

- Bij het aanbrengen / verwijderen van groenelementen moet worden getoetst of het groen een belangrijke functie heeft:
 - *Esthetische functie* (aankleding, sfeer, bijzonder karakter van de beplanting, psychologisch effect)
 - *Ecologische functie* (natuurwaarde, biotoop voor flora en fauna, ecologische verbinding)
 - *Functioneel groen* (versterken openbare ruimte en structuren, ruimtelijke werking, gebruiksgroen)
- Een evenwichtige groenverdeling binnen de kernen is van groot belang. Vooral voor de beeldbepalende bomenstructuur gelden de volgende aspecten:
 - Het groen bestaat uit verschillende soorten. Er mogen niet te veel bomen van één soort voorkomen om risico's en een massale ziekteverspreiding te voorkomen.
 - Binnen het bomenbestand is het belangrijk dat de leeftijden evenwichtig verdeeld zijn. Wanneer bomen geleidelijk worden vervangen en aangeplant zal dit het uitvallen van grote aantallen bomen in één keer voorkomen.
 - Behoud oude bomen. In de stenige omgeving hebben veel bomen last van stressfactoren. Dit komt onder meer tot uiting in de beperkte levensduur van bomen in een bebouwde omgeving. Het behoud van oude bomen verdient dan ook extra aandacht.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte dient naast het visuele aspect ook het praktische aspect aandacht te krijgen. Een voorbeeld hiervan zijn de in de jaren '70 geplaatste bomen tussen parkeervakken. Vaak is het hier lastig om in te parkeren en worden de bomen aangereden. Zulke plantlocaties moeten daarom vermeden worden.
- Bij de aanleg van nieuwe woonwijken dient er meer aandacht worden besteed aan een goede afstemming tussen bebouwing, groen en water. Dit bevordert een

duurzame inrichting. In de toekomst kan er nog meer aandacht aan het watersysteem binnen het bebouwde gebied worden besteed, met name de afvoer van het regenwater naar het grond- of oppervlaktewatersysteem in plaats van naar het riool. Voorbeelden hiervoor zijn de wadi's in de nieuwe wijk de Esch. Hier zijn water en groen nauw aan elkaar gekoppeld.

- Het is gewenst dat ontwerp, aanleg en onderhoud van beplantingen goed op elkaar worden afgestemd. Daarnaast zal gezocht moeten worden naar nieuwe oplossingen om het groen duurzaam en efficiënt te blijven onderhouden. Hiervoor is het van belang dat goed wordt afgewogen welke beplanting wordt toegepast.

Gazons

Voor- en nadelen van het gebruik

geven ruimtegevoel en bieden (bij grotere oppervlakten) veel mogelijkheden tot het gebruik van het groen. Daarnaast is gazon onderhoudsvriendelijk en daardoor goedkoop in onderhoud. Gazon geeft een rustig beeld en daardoor krijgt opgaande beplanting, zoals bomenrijen meer accent. Een probleem is de concentratie van hondenpoep op deze oppervlakten.

Waar toepassen?

Doordat gazon makkelijk te onderhouden is kan het grootschalig worden toegepast, bij voorkeur in grote vlakken en als groenstroken in drukke straatbeelden. Ook waar brede straatprofielen ruimte bieden voor groen is het toepassen van gazon een goed alternatief, bijvoorbeeld in een plantstrook als onderbeplanting van bomen.

Vaste planten

Voor- en nadelen van het gebruik

Vaste planten hebben een hoge sierwaarde, brengen kleur in het straatbeeld en hebben een vriendelijke uitstraling die door burgers wordt gewaardeerd. Verder vormen ze eenvoudig een sluitend beplantingsoppervlak. Daardoor hoeft geen chemische onkruidbestrijding worden toegepast en blijft het onderhoud relatief gering. Een nadeel is echter dat sommige soorten in de winter een 'rommelig beeld' geven. Daarentegen hebben andere soorten (zoals grassen) juist weer een mooi uiterlijk in de winter.

Waar toepassen?

Vaste planten zijn naast wegbegeleidende plantvakken ook goed in boomspiegels toe te passen. Dit geeft op een klein oppervlak meer sierwaarde dan gazon. In wijken met weinig openbaar groen kunnen enkele plekken meer kleur krijgen door het gericht toepassen van soorten met een hoge sierwaarde.

Door het toepassen van en experimenteren met verschillende soorten kan op den duur een optimale samenstelling van het assortiment worden bepaald. Een belangrijke regel is dat een soort niet geforceerd op een bepaalde standplaats moeten worden gehouden. Het is raadzaam om te experimenteren welke soorten het op welke plaatsen goed doen en deze vervolgens op grotere schaal toe te passen. Dit vergroot het succes op een sluitende beplanting. Door het (deels) kale winterbeeld wordt geadviseerd op beeldbepalende plekken gemengd wintergroene en niet-wintergroene soorten te kiezen.

Heestervakken

Voor- en nadelen van het gebruik

De toepassing van sierheesters gaat gepaard met relatief hoge onderhoudskosten. Door heestervakken te vervangen door vaste planten of gazon kunnen deze kosten worden beperkt. Een voordeel van wintergroene heesters is dat zij ook in de winter een aantrekkelijk beeld kunnen opleveren en door hun hoogte een meer besloten beeld geven dan gazon of vaste planten.

Waar toepassen?

Er wordt geadviseerd vakken met sierheesters afwisselend met gazon en / of vaste planten toe te passen. Hierdoor blijft het beeld in de beplanting gevarieerd. Bij grote oppervlakten kan beter gazon worden toegepast in verband met de lagere onderhoudskosten.

Opgaande struiken / bosplantsoen

Voor- en nadelen van het gebruik

Bosplantsoen dat (voornamelijk) uit inheemse soorten struiken en bomen bestaat heeft in vergelijking met de overige soorten beplanting (*zie boven*) een meer landschappelijke uitstraling. De beplanting kan hoog worden en maakt dan ook vaak een massale indruk. Het geeft een besloten gevoel. Ruimten kunnen door middel van bosplantsoen makkelijk van elkaar worden gescheiden. In compacte wijken neemt te hoge struikbeplanting visueel soms te veel ruimte in en kan het een benauwd, onveilig gevoel veroorzaken (sociale veiligheid). Het onderhoud van bosplantsoen is in vergelijking met sierheesters relatief goedkoop doordat minder cyclische werkzaamheden moeten worden verricht.

Waar toepassen?

Het toepassen van opgaande struiken / bosplantsoen moet goed worden afgestemd met de ruimtelijke situatie en de stedenbouwkundige opzet van de wijk. Daarom wordt geadviseerd binnen de woongebieden bosplantsoen alleen toe te passen daar waar voldoende ruimte is (in parken, brede plantstroken of randbeplantingen). Langs wijkranden kan een geringe toepassing van bosplantsoen de landelijke sfeer versterken en een goede overgang naar het landelijk gebied vormen.

Een algemene aanbeveling wat betreft de keuze van een beplantingssoort is dat deze (naast een beheer dat binnen het budget past) goed moet worden afgestemd op de ruimtelijke situatie in een wijk. Dit betreft de hoogte van de beplanting, kleur en sierwaarde, afstemming met de bebouwing, enz. Deze principes zijn verder meegenomen in de vertaling naar een visie op het groen per dorpskern en verder per wijk (*zie volgend hoofdstuk*).

5.2 Groenstructuurvisie per kern

Naast de algemene aspecten van het groen zal het toekomstbeeld van elke dorpskern apart worden beschreven. Hierbij is er een onderverdeling gemaakt in drie items:

- De hoofdgroenstructuur van de kern,
- het groen op wijkniveau,
- de overgang tussen kern en buitengebied

Markelo

Hoofdgroenstructuur:

De belangrijkste kwaliteit van Markelo is de bijzonder groene en landelijke identiteit van de kern. Het belangrijkste aandachtspunt voor de toekomst is daarom het behouden van de groene uitstraling van het dorp en waar mogelijk het versterken van het groen. De landschappelijke invloed vanuit de omgeving is een grote waarde, die met name tot uitdrukking komt in het nog goed herkenbare agrarische verleden van de kern. Dit karakter dient behouden te blijven. Dit betekent dat er in de toekomst voornamelijk landschappelijke soorten in de beplanting dienen te worden toegepast om deze sfeer te versterken.

De hoofddraggers van de huidige groenstructuur in Markelo zijn de hoofdverbindingswegen met hun begeleidende bomenrijen die de kern doorkruisen; de groene assen. Deze vormen de ruggengraat van de kern. Daarom moeten deze twee assen door middel van hun opvallende beplanting worden geaccentueerd en verder worden ontwikkeld als groene linten die een belangrijke verbinding naar het buitengebied van Markelo vormen.

Op de noord-zuidas (Prinses Irenestraat / Prinses Beatrixstraat) vormen de bomen van eerste grootte een herkenbaar beeld. Meer landschappelijke soorten zijn hier echter beter op hun plaats (bijvoorbeeld eik, kastanje of beuk). Als onderbeplanting zal gazon de sierheesters kunnen vervangen voor een meer landschappelijke uitstraling van deze belangrijke as. De tweede as (Holterweg / Grotestraat / Goorseweg) biedt grotendeels te weinig ruimte voor grote bomen. Omdat hier veel historische panden staan (centrum, villa's op de Goorseweg) zal de beplanting hier goed op de bebouwing worden afgestemd. Door een ritme van smallere bomen (voorbeeld Diepenheim) of solitair kan hier het historische karakter worden versterkt.

Naast de assen zijn de opvallende groene entrees van Markelo bijzondere elementen in de hoofdgroenstructuur. Behoud hiervan is van belang. De entree op de Goorseweg, op de Prinses Beatrixstraat en de Holterweg zijn goed beleefbaar en behouden hun groene uitstraling. Een verbeterpunt voor deze locaties is de afstemming met de boerderijenclusters bij de entrees. De boerderijenclusters kunnen meer geaccentueerd worden met solitaire bomen en boomgroepen eik, zoals het van oorsprong hier het geval was. Dit heeft tot gevolg dat de groene dorpsentrees worden aangekleed met een meer verspreide beplanting in plaats van een laanstructuur. De vierde entree is de rotonde op de Rijssenseweg. Ook hier dient men rekening te houden met boerderijen, daarom kan hier beter worden gekozen voor boomgroepen en solitair als groenstructuur.

Groen wijkniveau:

De hoofdverbindingssassen delen de dorpskern in vier aparte wijken met daarbinnen het oude centrum van Markelo. Het kale centrum heeft weinig uitstraling en een relatief onduidelijke structuur. Daarom is het versterken van het groen in het centrum een belangrijk aandachtspunt. Omdat de sfeer van oude straten steeds meer verdwijnt kan de oude structuur weer herkenbaarder worden gemaakt door het gericht aanbrengen van groen. De drie historische ontwikkelingsassen in het centrum (Wiemerinkweg, Stationsstraat, Taets van Amerongenstraat) waar Markelo vroeger is ontstaan kunnen een eenvormige groene aankleding krijgen zodat hier een eenheid in beeld ontstaat. Belangrijk hierbij is dat het groen de oude sfeer moet versterken. In de smallere straten kunnen strakkere vormen van groen (bijvoorbeeld leibomen, zuilvormige bomen of plantenbakken) worden toegepast, terwijl bij oude boerderijen in de kern meer landschappelijke solitair of boomgroepen passen (bijv. voor de oude boerderijen op de Taets van Amerongenstraat).

In de Centrumvisie van Markelo wordt beschreven dat er nieuwe woonvormen komen en de kerk als plein meer wordt geaccentueerd. Dit kan goed worden gecombineerd met het benadrukken van de oude wegen.

De vijf wijken van Markelo zijn zeer divers in hun groenverdeling en uitstraling. Daarom zullen in enkele delen de binnenwijkse groenstructuren (bomenstructuren) versterkt moeten worden. Een voorbeeld van een zeer groene wijk is het noord-oost gedeelte van de kern rond de Koekoekslaan. Hier zijn de lanen met brede gazonstroken die de wijk dooraderen een grote kwaliteit en geven de wijk een eigen identiteit. In overige wijken is daarentegen de sfeer door het aanwezige particuliere groen heel sterk. Deze kwaliteit zal hier worden benut, een aandachtspunt is echter het versterken van de hoofdboomstructuur in deze wijken:

1. *Wijk noord-oost*

Het thema bomen in gazon blijft gehandhaafd (sterke structuur). Belangrijk is dat de Koekoekslaan zijn uitstraling als hoofdontsluitingsweg blijft houden. Solitaire bomen en boomgroepen kunnen binnen de structuur punten accentueren. Dit biedt meer oriëntatiemogelijkheden in de wijk. Verder zal het grote aantal groene ruimten worden behouden. Hier kunnen heesters worden afgewisseld met vaste planten.

2. *Wijk zuid-oost*

Op wijkniveau kan de boomstructuur worden versterkt. De aanwezige structuur op de Nachtegaallaan zal behouden worden. Aanvullend kan de beplanting op de Wansink Korthals Alteslaan zwaarder worden aangezet. In de kleinere straten voorziet het particuliere groen in de groenstructuur. Er hoeft niet overal openbaar groen te staan. Om de minder groene delen meer aan te kleden kan in plaats van heesters meer gebruik worden gemaakt van vaste planten.

3. *Wijk zuid-west:*

De groenstructuur kan hier worden versterkt door een boomstructuur op de Stationsstraat aan te brengen die de historische sfeer in deze oude straat versterkt. Een goed voorbeeld hiervoor zijn de meidoorns op de Molenstraat. Een bijzonder accentpunt hierbij vormt de molen "De Mölle van Buursink". Het particuliere groen rond de Schoolstraat vult het openbare groen goed aan. Er staan voldoende bomen in gazon om een groene sfeer te behouden. De bestaande heestervakken rond het Beaufortplein kunnen aangevuld worden met vaste planten, dit verhoogd de sierwaarde en onderstreept het "cultuurkarakter" van dit gedeelte.

4. *Wijk noord-west:*

Langs de Taets van Amerongenstraat is reeds sprake van een groenstructuur. Een bijzonder punt hierbij is een oude boerderij met een rij oude eiken ervoor. Hier dient de historische sfeer behouden te blijven. De heesters doen afbreuk aan deze sfeer. Gazon is hier meer op z'n plaats. Om meer groen in de wijk te brengen kan een aanvullende groenstructuur op de Loosboersstraat worden ontwikkeld. Ook kan meer kleur in het openbare groen worden gebracht (toepassen vaste planten). Er bevindt zich in deze wijk geen grote groene ruimte. Een onderzoek naar de behoefte onder de bewoners is wenselijk.

5. *Wijk De Esch*

De pas aangelegde woonwijk bevat een uitgebreide boomstructuur, deze dient te worden behouden om de hoofdwegen te benadrukken, aan te kleden en plaatselijk de afscheiding naar het aangrenzende industrieterrein te behouden. De brede groenstroken in de vorm van wadi's blijven kleine groene eilanden binnen de bebouwing met een deels natuurlijk beeld. De aanwezige groenstructuur zal de komende jaren worden gehandhaafd. Hierbij hoort ook het toepassen van de boomsoorten es en esdoorn.

In het algemeen wordt er binnen de wijken naar een goede verdeling van de groene pleinen gestreefd. Dit geldt voornamelijk voor het westelijke deel van het dorp. Belangrijk is een evenwichtige verspreiding van gebruiksruimten. Hier kunnen ook plekken worden gekozen waar meer landschappelijke beplanting de cultuursoorten kan vervangen.

Een landschappelijk element dat inmiddels ingesloten is in de wijken is de Beusberger waterleiding. Deze beek is goed beleefbaar en dient daarom behouden te blijven. Eventueel kan het water nog beter zichtbaar worden gemaakt vanaf de Goorseweg.

Dorpsranden:

In vergelijking met de andere kernen in de Gemeente Hof van Twente heeft Markelo een hele sterke relatie met het buitengebied. Vanuit de kern is het omliggende landschap goed beleefbaar. Dit komt onder meer door de aanwezige heuvels rond het dorp. Dit is een kwaliteit die absoluut bewaard moet blijven. Met name het zicht vanuit de dorpsrand op de Markeloseberg en De Hulpe is erg belangrijk.

In verband met de groene entrees van Markelo zijn eerder de boerderijenclusters genoemd. Deze clusters bevinden zich rond de oude driehoekskruisingen in het oude wegenpatroon langs de dorpsranden en hebben hun eigen landschappelijke uitstraling. Belangrijk is dat deze structuren herkenbaar blijven in de dorpsrand en versterkt worden door beplanting (zie boven).

De oude essen ten noorden van de kern en aan de heuvelranden moeten open blijven. Ze vormen een mooi contrast met de bossen op de heuveltoppen. Het kleinschalige karakter van het gebied rond de Beusberger waterleiding (aanwezige singelstructuur) moet weer worden versterkt. Op deze manier worden de oorspronkelijke kenmerken van de verschillende landschapstypen meer herkenbaar en beleefbaar.

Hengevelde

Hoofdgroenstructuur

In Hengevelde kunnen de twee hoofdwegen nog duidelijker geaccentueerd worden door middel van groen. Dit geldt voornamelijk voor de Goorsestraat waaraan de kern is ontstaan. Het realiseren van een historische sfeer vormt daarbij het uitgangspunt. Dit betekent dat het groen hier een strak uiterlijk moet krijgen ten opzichte van de rest van de as (zie ook voorbeeld Markelo).

Twee opvallende punten op de groene assen vormen de dorpsentrees. Het groen rond de rotonde aan de noordkant is goed ontwikkeld en vormt een duidelijke entree die in de huidige staat behouden kan worden. De zuidelijke entree kan nog groener worden aangekleed. Op deze manier krijgt Hengevelde duidelijke ingangen/uitgangen voor mensen die het dorp passeren.

Het oude centrum van Hengevelde is een belangrijk onderdeel van het dorp. De historische sfeer verdwijnt langzamerhand steeds meer doordat oude panden worden vervangen door nieuwe. Met een passende groene aankleding kan de historische sfeer weer worden opgeluisterd. Het aanwezige groen rond de kerk, de groene ruimten met hun oude bomen en de boomgroepen rond de kerk zijn hier waardevolle bestaande elementen die behouden moeten blijven.

Een voorstel om het oude karakter van Hengevelde te versterken is het terugbrengen van de beekloop in het dorp. Niet alleen omdat het een waardevolle aanvulling is maar ook om de toenmalig sterke relatie tussen water en groen rond de kern weer zichtbaar te maken. Hierbij

kunnen de groene elementen aan de waterloop worden gekoppeld zodat een goed herkenbare groen-blauwe ader door de kern ontstaat.

Groen wijkniveau

De wijken van Hengevelde zijn groen aangekleed. Een onderscheid zit echter in de verhouding van particulier groen en openbaar groen. Enkele wijken worden sterk door het groen uit de tuinen bepaald. Deze sfeer dient benut te worden bij de inrichting van de openbare ruimte. De wijken hebben een relatief duidelijke verdeling in thema's in de beplanting. Deze kunnen nog verder worden versterkt:

1. Wijk 'Koenderinkstraat'
Het grote aantal heestervakken en het particuliere groen zijn bepalend voor deze wijk. Dit dient behouden te blijven waarbij heesters deels vervangen kunnen worden door vaste planten. Er zal gekeken moeten worden of de beplanting van de woonerven vervangen kan worden door gazon zodat er meer gebruiksruimte ontstaat.
2. Wijk 'Diepenheimsestraat'
Het thema gazon en kleine straatbomen blijft in deze nieuwe wijk bepalend naast het particuliere groen. De aanwezige gebruiksruimte is hier belangrijk en fungeert als speelplek voor kinderen.
3. Wijk 'Bekkampstraat'
De straatbomen (deels in particuliere tuinen) zijn hier bepalend. De heestervakken en boomspiegels kunnen worden vervangen door vaste planten, wat meer sierwaarde oplevert.
4. Wijk 'Bomhofsingel'
Het duidelijke patroon van bolvormige bomen en heestervakken moet hier worden behouden. Eventueel kan het areaal openbaar groen worden verminderd. Dit vanwege de grote hoeveelheid particulier groen.
5. Wijk 'Nieuwstraat'
In de Nieuwstraat zullen de straatbomen in heesterstroken worden behouden. Dit thema is goed herkenbaar. De heesters kunnen deels worden vervangen door vaste planten.
6. Wijk 'Bomhof'
In de wijk rond de Bomhof is het thema "bolvormige bomen" duidelijk herkenbaar. Deze bomen zijn ook in de particuliere tuinen opgenomen. Dit principe kan ook worden toegepast in andere wijken. Bijvoorbeeld in (toekomstige) nieuwbouwwijken of in wijken waar weinig ruimte voor openbaar groen aanwezig is.

De beplantingsthema's per wijk kunnen ook worden benut om de wijkentrees beter zichtbaar te maken. De entrees worden dan meer geaccentueerd en de wijken worden duidelijker herkenbaar.

Een aandachtspunt voor de toekomst is het inpassen van bedrijventerreinen in Hengevelde. De kleine kern heeft opvallend veel bedrijven aan de noordzijde. Het is gewenst deze groen aan te kleden, mede omdat deze de hoofdentree van Hengevelde bepalen en een overgang naar het landelijk gebied vormen. Ook bij uitbreiding van de terreinen is dit een aandachtspunt. De bedrijventerreinen zelf bevatten zeer weinig openbaar groen en hebben daardoor geen duidelijke groene identiteit. Een aankleding langs de randen heeft de eerste prioriteit. Vervolgens kan ook aandacht aan groen op het terrein zelf worden besteed.

Dorpsranden

Voor de randen van de kern geldt dat de relatie tussen dorp en landelijk gebied kan worden versterkt. Dit betekent voor de bestaande wijken het vrijmaken van zichtlijnen naar het buitengebied. Nieuwe woonwijken dienen meer te worden ingepast in de omgeving door onder andere meer zichtlijnen te creëren naar het buitengebied. Bij het uitbreiden van Hengevelde dient ook aandacht te worden besteed aan recreatieve aspecten. Mensen willen graag een ommetje kunnen maken en daar ontbreken nu nog de mogelijkheden voor. Aan de westkant van de kern, waar uitbreidingsplannen liggen, kan zo'n wandelroute gerealiseerd worden.

De verschillende kenmerken van het gebied rond de kern Hengevelde zijn door de jaren heen hun variatie kwijtgeraakt. Daarom is het wenselijk de verschillende landschapstypen meer herkenbaar te maken. Dit geldt voor de volgende gebieden:

- Herstellen kleinschaligheid van het kampenlandschap rond de Bentelosestraat en rond de Diepenheimsestraat aan de westkant, beplanting langs de Kerkstraat realiseren.
- Openheid van de heideontginning behouden. Zicht langs de entree rond de Goorsestraat en aan de zuidkant vanaf de Needestraat, Wethouder Goselinkstraat en Slotweg open houden.

Omdat Hengevelde van oorsprong een agrarisch dorp is, dient dit karakter ook duidelijk zichtbaar te zijn en verbeterd te worden. Hiervoor bieden de overgangen van de kern naar het landelijk gebied nog mogelijkheden. De verspreide bebouwing langs de wegen en de kleine open ruimten creëren een landschappelijke sfeer die nog versterkt kan worden door losse beplanting aan te brengen, bijvoorbeeld boomgroepen of solitaires langs de wegen. De kleine ruimten tussen de erven dienen zoveel mogelijk open te blijven om het doorzicht op het landschap te waarborgen.

Diepenheim

Hoofdgroenstructuur

De landgoederen rond Diepenheim zijn door hun historie en hun uitstraling de hoofdstructuurdragers van het gebied en zullen hun functie als bepalende elementen blijven behouden. Het is belangrijk dat deze landgoederen als landschappelijke eenheid in het gebied herkenbaar blijven. De opbouw van besloten landbouwpercelen, boscomplexen en landschappelijke elementen dient dan ook in stand gehouden te worden. Deze eenheden vormen een mooi contrast met de open ruimten in de omgeving. Beide landschapsbeelden versterken elkaar en moeten behouden blijven. Daarnaast is voor de herkenbaarheid van de landgoederen het zicht op de landhuizen erg belangrijk.

Van oudsher zijn de beken in de omgeving van Diepenheim belangrijke elementen. In de huidige situatie is een deel van de Nijenuizerleiding (de verbinding tussen de Molenbeek en de Bovenregge) ingesloten in de bebouwde kom. Op initiatief van bewoners is deze beekloop weer herkenbaar gemaakt in het dorp. Dit is een goed voorbeeldproject voor andere dorpskernen (*zie visie Hengevelde en Goor*). De beken moeten zichtbaar zijn in het gebied om de sterke verwevenheid van Diepenheim met het water beleefbaar te maken. Op enkele plekken kan het water toegankelijker worden gemaakt. Voorbeelden zijn het aanleg van een pad langs de beekloop en het plaatsen van banken. Eventueel kan worden gekeken of er aansluitend op het pad naar de beek toe een wandelroute verder in richting landgoedbossen kan worden gerealiseerd.

Naast de landgoederen heeft Diepenheim een sterke laanstructuur (eiken) langs de hoofdverbindingswegen. Deze structuur versterkt het landgoedkarakter van Diepenheim en dient behouden te blijven. De dorpsentrees langs de hoofdwegen hebben reeds een groen karakter en vormen een fraaie koppeling tussen de dorpskern en het buitengebied. Naast de toegangswegen vormen ook de oprijlanen naar de landgoederen een belangrijke groenstructuur. Qua uitstraling verschillen deze lanen van de toegangswegen. De meeste oprijlanen hebben een nog zwaardere boombeplanting. Een goed voorbeeld hiervan is de dubbele laan naar Nijenhuis die zich door zijn massa goed onderscheidt van de wegbeplanting langs de Goorseweg. Dit contrast tussen deze wegenpatronen met bijbehorende groenstructuur dient behouden te blijven.

Diepenheim is een groene kern. Het groen bevindt zich vooral in de ruimere woonwijken terwijl de oude straten in de kern relatief kaal zijn. De beperkte groene massa in het centrum past bij de historische uitstraling, groen vormt hier een ondergeschikt accent. Het groen in de wijken daarentegen heeft een duidelijke structuurfunctie en aankleding. Deze verdeling kenmerkt de identiteit van Diepenheim en dient behouden te blijven.

Groen wijkniveau

Het verschil in karakter en sfeer van de wijken is in Diepenheim duidelijk herkenbaar. Het oude centrum en de oude lintbebouwing rond de Grotestraat / Haaksbergerstraat zijn goed te onderscheiden van de oude wegen met de verspreide boerderijen en de nieuwe woonwijken. Deze sfeerverschillen moeten ook in de toekomst met groen worden versterkt.

In het historische centrum benadrukken de aanwezige leilinden en de strakke boombeplanting langs de Grotestraat de oude bebouwing en de ronde wegenstructuur. Deze boomstructuur kan nog verder worden uitgebreid. Overige vormen van beplanting die de oude uitstraling versterken zijn meidoorns, bolacacias en zuilvormige bomen. Bijzondere plekken in het oude centrum zoals de kerk en het plein worden versterkt door groen en krijgen daardoor weer meer betekenis in de kern.

Rond de Raadhuisstraat heerst een meer landelijke sfeer met een bijzondere kwaliteit. De kleine open ruimten tussen de boerderijen dienen zoveel mogelijk open te blijven en de losse solitaire en boomgroepen moeten hier het beeld blijven bepalen. De solitaire bomen dragen bij aan de landelijke uitstraling en dienen (in overleg met de bewoners) behouden te blijven. Een ander historische plek is de stervormige kruising van wegen op de Ruimersdijk / Dr. C.A.J. Quantstraat. Hier zijn de oude laanstructuren het behouden waard en dient waar nodig herstel plaats te vinden. Gazon kan hier als bodembedekking het karakter versterken.

In de nieuwere woonwijken van Diepenheim bevindt zich veel groen langs wegen en op kleine groene 'eilanden' tussen de bebouwing. Door de grote hoeveelheid groen onderscheiden deze wijken zich van het centrum. Doordat elke wijk gekenmerkt wordt door een eigen type beplanting (verschil in aanlegperiode) is er een grote variatie aan groene thema's in de wijken. De onderlinge contrasten kunnen nog verder worden versterkt om de thema's duidelijker beleefbaar te maken. Hierbij dienen ook enkele wijkentrees aandacht te krijgen.

1. Wijk 'Boinksweide'

De lange strook gazon aan de westkant dient als gebruikruimte behouden te blijven. Openbaar groen hoeft maar beperkt te worden toegepast door het sterke particuliere groen. Het verdient de voorkeur hier met straatbomen te werken. Deze kunnen de ruimtewerking versterken.

2. Wijk 'De Kerkegaarden'

De grote hoeveelheid heestervakken en boomgroepen bepalen het thema van deze wijk. De heesters kunnen plaatselijk worden vervangen door vaste planten. Dit brengt meer kleur in de wijk. Grotere heestervakken kunnen ook plaatselijk worden vervangen door gazon, hierdoor ontstaat meer gebruikruimte. De boombeplanting op de Kerkegaarden is een belangrijke structuur op wijkniveau en kan eventueel nog worden versterkt door onderbeplanting. De Borculoseweg is daarentegen erg kaal, hier is meer boombeplanting gewenst. De wijkentree op de hoek van de Kerkegaarden moet zijn groene uitstraling blijven behouden.

3. Wijk 'Wolbertusstraat'

De boomgroepen en solitair in gazon bepalen de sfeer van de Wolbertusstraat. Verder zijn in de wijk particuliere tuinen zeer nadrukkelijk aanwezig. Dit beeld dient behouden te blijven.

4. Wijk 'Kuimgaarden'

Deze wijk uit de jaren '60 moet zijn duidelijke groene thema van brede straten met veel gazonstroken en boomgroepen behouden. In de Dr. C.A.J. Quantstraat is reeds een duidelijke boomstructuur aangelegd. Deze is goed op zijn plaats en versterkt deze weg als hoofdwijkontsluiting. De heestervakken kunnen ook vervangen of aangevuld worden door vaste planten.

5. Wijk 'Haaksbergerstraat'

De bebouwing rond de Haaksbergerstraat heeft ook zonder veel openbaar groen een sterke uitstraling. Hier is het niet gewenst in het smalle straatprofiel openbaar aan te brengen. Het karakter als oude centrum-as blijft op deze manier goed herkenbaar.

De pleinen in de wijken hebben naast de groene aankleding een belangrijke gebruiksfunctie voor de buurten. Gazon biedt vaak de beste mogelijkheden voor meerdere functies (een balletje trappen, zitten, spelen, enz.). Het omvormen van heestervakken naar gazon is bij de eilanden dan ook een belangrijk aandachtspunt. Het plein aan de Kuimgaarden is sterk verouderd en is aan een herinrichting toe.

Binnen de wijken bevinden zich enkele bijzondere elementen. Het gaat hierbij voornamelijk om historische objecten. Deze kunnen door het aanbrengen van een (nieuwe) groene aankleding weer accentpunten worden binnen de wijk. Een belangrijk historisch object is het oude stationsgebouw aan de Lindelaan. Deze verdwijnt tussen de omliggende bebouwing. Daarom wordt voorgesteld het gebouw te accentueren met kastanjes, die van oudsher bij stations in Overijssel werden geplant. Aan het Marsmansland is een concentratie van openbare gebouwen (o.a. school en sporthal) aanwezig. Hier kan een belangrijk centrum binnen de wijk ontstaan in de vorm van een groen eiland.

Dorpsranden

Diepenheim heeft een nauwe relatie met de beken en de landgoederen in de omgeving. De bossen van de landgoederen maken het landschap besloten en afwisselend. Om deze relatie te kunnen blijven herkennen in het meer open beekdal is het belangrijk het contrast tussen open en besloten delen te behouden. Het zicht op de landgoederen moet behouden blijven zodat de historische relatie herkenbaar blijft. Om dit te verbeteren wordt voorgesteld de recreatieve routes rond het dorp uit te breiden. De landgoederen trekken bezoekers, daarom kan men door het plaatselijk aanbrenge van een wandelroute langs de dorpsrand het zicht op de landgoederen terugbrengen. Dit geldt vooral voor het gebied tussen de woonwijk aan de zuidrand van Diepenheim en landgoed Warmelo.

De landschappelijke variatie langs de dorpsranden moet worden hersteld door meer contrast tussen de verschillende landschapstypen terug te brengen. Dit betekent dat de kleinschaligheid van het kampenlandschap moet worden versterkt zodat in de toekomst het contrast met het open bekenlandschap duidelijk zichtbaar wordt. De kleinschaligheid rond landgoed Nijenhuis zal daarom versterkt moeten worden, bijvoorbeeld door de aanleg van singels of boombeplantingen.

Bij de Raadhuisstraat en de Watermolenweg liggen twee aandachtspunten. Hier vormt de verspreide bebouwing een mooie overgang van dorp naar landschap waarbij de kleine tussenruimten belangrijke doorzichten bieden. Deze kwaliteit dient te worden behouden.

Bentelo

Hoofdgroenstructuur

Omdat Bentelo vanuit de omliggende boerenerven is ontstaan dient de relatie tussen het dorp en de erven herkenbaar te blijven. Daarom dient de ruimte rond de erven open te blijven om het zicht erop te behouden.

De toegangsweg naar Bentelo (provinciale weg) heeft een goed herkenbare boomstructuur die de weg benadrukt. De dorpsentrees kunnen echter meer accent krijgen (groen). Bentelo mist een duidelijke hoofdgroenstructuur. Door het beplanten van de Onze Lieve Vrouwestraat en de Grondhuttenweg kan een start worden gemaakt met de realisatie van een dergelijke structuur. Van oudsher waren deze wegen ook beplant. De Grondhuttenweg is een landelijke ontsluitingsweg, een beplanting met een landelijke uitstraling is hier op zijn plaats. Gedacht kan worden aan een los karakter en landschappelijke soorten. De bestaande beplanting kan worden benut. De Onze Lieve Vrouwestraat daarentegen verdient een strakkere vormgeving. De weg kan dienen als hoofdas en de ruggengraat vormen van de groenstructuur. Op plekken waar het wegprofiel niet genoeg ruimte biedt kan ook voor een ritmische beplantingspatroon worden gekozen (zie voorbeeld Diepenheim op de Grotestraat).

Een tweede aandachtspunt voor een betere groenstructuur in Bentelo is het ontwikkelen van een centrum. De kern zal bij een toenemende groei steeds meer behoefte krijgen aan een centrale verblijfs- en gebruiksruimte, ook omdat de aangrenzende wijken vrijwel niet over gebruiksruimten beschikken. Het huidige gemeentehuis vormt een groen eiland in de woonwijk. Als er een mogelijkheid bestaat hier ruimte vrij te maken zou dat een waardevolle kans zijn om hier de openbare ruimte uit te breiden.

Groen wijkniveau

De twee wijken in Bentelo hebben ieder hun eigen karakteristiek en verschillen sterk in indeling en ruimtelijke opbouw.

1. Wijk 'Esdoornstraat'

De dichte wijk uit de periode rond 1985 is in het zuidelijk deel erg besloten en bevat naast veel particulier groen ook veel openbaar groen. In de kalere straten van het noordelijk wijkdeel ontbreekt groen soms volledig.

2. Wijk 'De Bunte'

Een sterke kwaliteit is de groene verweving tussen de huizen en het bos langs de Grondhutenweg. De woonwijk is hier letterlijk in het bos geplaatst en vormt een mooie groene overgang naar het landelijk gebied. Deze overgang dient behouden te blijven.

Ook op wijkniveau mist een herkenbare groenstructuur. Dit kan ingevuld worden door enkele hoofdwegen binnen de wijken groener aan te kleden. Dit voorkomt dat het gemeentelijk groen verdwijnt onder de groene uitstraling van de aanliggende tuinen. En naast een evenwichtige verdeling van het groen kunnen ook de thema's binnen de beplanting versterkt worden zodat de wijken een eigen identiteit behouden.

Om de gebruiksruimte binnen de wijken te versterken zal gezocht moeten worden naar kleinere plekken waar kinderen kunnen spelen. Hierbij hoeft het niet altijd om een speelplek te gaan en kan een grasveld al voldoende zijn.

De ruimte rond de kerk is relatief kaal. Daarom wordt voorgesteld het groen hier te versterken en zo meer accent te leggen en de omgeving aantrekkelijker te maken.

Dorpsranden

De karakteristieken van de landschapstypen rondom Bentelo zijn in de loop der tijd vervaagd. Herstel is hier het devies met als motivatie een fraaier landschap en een sterkere relatie tussen dorp en buitengebied. Dit geldt ook bij de aanleg van nieuwe woonwijken. De huidige zuidrand van de bebouwing van Bentelo is zeer hard en men heeft geen zicht op het landschap. Bij het aanleggen van toekomstige wijken is het wenselijk meer relatie met de omgeving te leggen, bijvoorbeeld door meer doorzichten tussen de huizen te creëren en meer landschappelijke beplanting langs de dorpsrand toe te passen.

De Grondhutenweg vormt een belangrijke overgang naar het landschap waar men de sfeer nog goed kan proeven. Hier ligt een aanknopingspunt voor recreatieve mogelijkheden. Met name het ontsluiten van het gebied rond de Hagmolenbeek is een interessante optie. Door dit gebied toegankelijker te maken kan men het water weer beleven.

Delden

Hoofdgroenstructuur

Een belangrijk aspect voor de toekomst van het groen in Delden is het behouden en versterken van de historische relatie tussen landgoed Twickel en het dorp. Dit betekent dat de historische elementen in en om de oude kern behouden moet blijven. Het oude karakter wordt voornamelijk bepaald door het oude centrum en de Engelse villawijk rond de Hengelsestraat. Beide delen hebben ieder hun eigen karakter: het stadsachtige centrum met dichte bebouwing versus de meer landschappelijke sfeer van de Engelse stijl.

Naast de oude bebouwing en de historische uitstraling is het belangrijk om de verwevenheid tussen landgoed Twickel en Delden duidelijk te maken. Doorzichten en zichtrelaties zijn hiervoor erg belangrijk. Door de aanleg van de provinciale weg N346 is een groot gedeelte van deze landschappelijke verwevenheid verdwenen. Aan de noord-oostkant van het dorp zijn echter enkele restanten van de bossen van Twickel bewaard gebleven. Deze sluiten nauw aan op de villawijk aan de Greekerinckskamp. Ook de oude parkstrook aan de Nieuweweg is een belangrijk oud element. Dit groen vormt een waardevolle rand van het dorp en dient behouden te worden.

Alle oude beplantingsstructuren dienen behouden te worden. Dit kan in samenwerking met landgoed Twickel worden aangepakt. Het betreft zowel de oude Twickelbosjes, boomgroepen, solitaires als laanstructuren. Een bijzonder oude en opvallende laanstructuur bevindt zich langs de Vossenbrinkweg/ Beckummerweg. Deze weg vormde vroeger een belangrijke verbindingsweg van Twickel naar het buitengebied. Tegenwoordig is deze laan omsloten door bebouwing. Het is een waardevol element binnen de bebouwde kom en dient behouden te blijven.

Voor accentuering van de hoofdwegenstructuur is het gewenst de Europalaan een begeleidende boomstructuur te geven. Hiermee kunnen de westelijke rand van Delden en tegelijk de twee belangrijkste dorpsentrees worden versterkt en geaccentueerd. De provinciale weg N346 krijgt geen begeleidende beplanting omdat hij anders een nog grotere barrière tussen Twickel en het centrum zou zijn. De derde belangrijke entree bij de Hengelsestraat dient zijn landschappelijk karakter te behouden. Een afwisselende structuur van bosjes en open ruimten hoort bij de historische sfeer en is als dorpsentree voldoende herkenbaar.

De overige twee belangrijke assen zijn de spoorlijn en het Twentekanaal. De boomstructuren benadrukken deze lijnen en dienen gehandhaafd te blijven. Het groen langs de spoorlijn levert verder een bijdrage aan de groene uitstraling van de omliggende wijken.

Groen wijkniveau

Een belangrijk punt om op te pakken is de ongelijke verdeling van het groen op wijkniveau. Het noordelijke deel van Delden bevat veel groen en heeft over het algemeen een aantrekkelijke uitstraling. Het zuidelijke deel met de nieuwere wijken zal meer groen moeten krijgen. Ook tussen de wijken onderling zal het openbaar groen beter verdeeld moeten worden. Bij een toekomstige herstructurering van de wijken zal daarom meer aandacht aan de uitbreiding en versterking van de groenstructuur moeten worden besteed. Een punt om te verbeteren zijn de boomstructuren die de hoofdwijkontsluitingen begeleiden. Deze beplantingen ontbreken in veel wijken (zie nadere uitwerking per wijk).

Het groen in de oude ronde centrumstructuur zal een nog strakker karakter krijgen om het meer cultuurachtige stenige karakter te benadrukken. Hierbij kan gedacht worden aan leibomen, plantenbakken en zuilvormige bomen. Belangrijk is dat het groen een plek krijgt in

de smalle straten van het centrum en de structuur versterkt. Door het uitbreiden van het groen op de Langestraat kan deze weer herkenbaar worden gemaakt als oude ontstaansas.

Opvallende punten in Delden zijn de historische plekken en objecten in het centrum. Hierbij gaat het naast de oude villa's ook om de kerken, het station, oude parkstroken enz. Deze hebben door hun historische karakter een belangrijke waarde en de groene aankleding van deze elementen heeft een hoge prioriteit. Specifiek bij het station zijn de kastanjes kenmerkend die van oudsher in Overijssel vaak bij stations te vinden zijn.

De woonwijken in Delden verschillen sterk van elkaar en dienen daarom hun eigen karakter in de beplanting te krijgen. Deze zijn hieronder nader beschreven.

1. Wijk 'Molenstraat'

De landelijke uitstraling rond de Molenstraat en 't Kip kan worden benadrukt door groen. Daarom dient de Molenstraat haar begeleidende laanbeplanting te behouden (nu linden). Deze beplanting accentueert tegelijk de entree vanaf de Europalaan. In 't Kip kan de beplantingsstructuur worden uitgebreid. Een belangrijk element is de oude begraafplaats. De dicht beplante randen maken het object herkenbaar in de wijk. De uitgebreide groenstructuur rond de Muldersweg zorgt voor een duidelijke aankleding van deze hoofdontsluiting en dient te worden gehandhaafd. De grote hoeveelheid heesters kan gedeeltelijk worden vervangen door gazon of vaste planten.

2. Wijk 'Peperkampweg'

Deze arbeiderswijk kan een groenere uitstraling krijgen. Dit dient bij renovatie van de wijk te worden aangepakt. Hierbij kan de Peperkampweg middels een boombeplanting worden geaccentueerd als hoofdontsluitingsweg van de wijk. Omdat er weinig ruimte is voor grote straatbomen moeten kleine bomen gebruikt worden. Door vaste planten in de boomspiegels toe te passen wordt de sierwaarde vergroot.

3. Wijk 'Greekerinckskamp'

Het thema wordt bepaald door solitaire bomen en boomgroepen. Dit is zeer karakteristiek voor een villawijk en dient behouden en verder uitgebreid te worden. Het behoud geldt met name voor de monumentale bomen. Zij benadrukken het historisch karakter rond de oude villa's (vooral bij de Hengelosestraat). Belangrijk zijn daarnaast de kleine open ruimten rond deze oude gebouwen. Zij versterken het landschappelijke karakter, accentueren de villa's en geven een sterke ruimtelijke werking. De aanwezige open ruimten dienen open te blijven ter versterking van het groene beeld rond de bebouwing (bijvoorbeeld het weiland aan de Zuiderhagen).

4. Wijk 'Vogelbuurt'

In de Vogelbuurt bevindt zich zeer veel openbaar groen. Om de beheerskosten hiervan enigszins te beperken is het belangrijk niet te dure beplantingstypen toe te passen. Het centrale thema van gazon met bomen is dan ook een goede keuze. Heesters kunnen plaatselijk vervangen worden door vaste planten. De hoofdstructuur Kievitstraat – Gruttostraat – Morsweg dient als dragend element versterkt te worden.

5. Wijk 'Van Heeckerenweg'

De boomstructuur langs de hoofdontsluitingsweg Van Heeckerenweg dient behouden te blijven. De grote groenelementen zoals de vijverpartijen en oude boomgroepen dienen vanwege de gebruiksmogelijkheden behouden te blijven. Zij vormen zelfstandige groene eilanden binnen de wijk. Het thema bomen, gazon en water volstaat hier. De kleinere woonerven binnen de wijk kunnen daarentegen meer sierwaarde in de beplanting krijgen door middel van kleurrijke soorten.

6. Wijk 'Cramerstraat'

Deze wijk dient meer groen in de straten te krijgen. Het betreft met name een goede boomstructuur langs de Cramerstraat en de Hooijerinksstraat. Het particuliere groen geeft invulling aan de kleurrijkdom van de wijk.

7. Wijk 'Brinkweg'

Om de landschappelijke uitstraling rond de Brinkweg te versterken is een boomstructuur gewenst. Er kan gedacht worden aan een laanbeplanting van eik of linde. De open-dicht structuur met de omliggende weilanden kan aangevuld worden door boomgroepen en solitair, dit kan in samenwerking met particulieren worden gestimuleerd. De monumentale 'Kozakkenbomen' op de hoek van de Oude Benteloseweg en overige oude beplantingen dienen behouden te blijven.

8. Wijk 'Bernhardstraat'

Het openbare groen in deze wijk dient uitgebreid te worden. Het betreft voornamelijk de aanleg van boomstructuren. De Bernhardstraat zal als hoofdwijkontsluiting met begeleidende wegbeplanting worden geaccentueerd. Er is ruimte voor smalle bomen. Verder kan er worden gekeken of er meer groene gebruiksruimten te realiseren zijn.

9. Wijk 'Rupperink'

Hier is de hoofdwijkontsluiting goed benadrukt door groen, behoud is wenselijk. Het thema is hier bomen in gazon. Soorten als Prunus (Japanse kers) zijn karakteristiek voor een arbeiderswijk. Te veel vakbeplanting is in deze wijk niet gewenst. De hagen en particuliere tuinen dienen het straatbeeld te bepalen. Enkele plekken kunnen worden opgefleurd met kleurrijke beplanting (vaste planten).

10. Bedrijventerrein 'Schneidersbos'

Het bedrijventerrein is relatief kaal. De bomenstructuur kan worden uitgebreid, het betreft onder meer de aanleg van een groene entree op de Berken. Langs de rand bij de Europaweg ligt een weiland en staan enkele oude eiken. Hier liggen kansen om meer groen te ontwikkelen, dit versterkt tegelijk de dorpsentree op deze plek.

Dorpsranden

Een belangrijk overkoepelend aspect voor het groen van Delden is het weer zichtbaar maken van de relatie tussen landschap en dorpskern. De overgang van landgoed Twickel naar de kern Delden is een sterke waarde die niet aangetast mag worden. De kenmerkende open-dicht structuur van afwisselend open ruimten met kleine bosjes moet behouden blijven (omgeving Hengelose straat).

Algemene aandachtspunten vormen de ingangen vanaf de oude landelijke wegen. Het gaat om de Beckummerweg, de Europalaan, de Oude Benteloseweg, de Langestraat (het westelijk deel ervan) en de Molenstraat. Hier kan het landschappelijke karakter versterkt worden. Daarnaast wordt het contrast tussen het agrarische verleden van Delden en de Engelse inrichtingsstijl van landgoed Twickel versterkt.

Een ander aandachtspunt van de dorpsranden is het ruimtelijke contrast aan de noordrand van Delden. Hier vormt Landgoed Twickel met zijn aaneengesloten boscomplexen een bijzonder dichte eenheid ten opzichte van de aangrenzende oude essen. Dit dient behouden te worden.

Aan de oostelijke rand van Delden vormt de bebouwing van de Vogelbuurt een harde rand naar het aangrenzende landschap. Hier kan de relatie tussen bebouwing en landschap worden verbeterd. Dit kan worden bereikt door een nieuwe strook bebouwing langs de rand

van de Vogelbuurt te ontwikkelen waarbij veel groen tussen de woningen wordt opgenomen. Dit principe sluit aan op de sfeer van de bestaande oude Engelse villawijken. In het groen kunnen veel boomgroepen, solitair en gazon worden opgenomen. De soortensamenstelling zal bestaan uit eik, beuk, kastanje en linde. Dit zou in samenwerking met projectontwikkelaars kunnen worden uitgewerkt.

Goor

Hoofdgroenstructuur

De toegangswegen vormen een belangrijk onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Goor. Deze moeten een sterke groene aankleding hebben in tegenstelling tot de ondergeschikte wegen. Bestaande waarden hier zijn bijvoorbeeld de "groene ader" langs de Enterseweg, de oude laanstructuur van de Markeloseweg, en de oude beukenlaan op de Haaksbergerweg. De boomstructuren op de Deldensestraat en de Iependijk moeten versterkt worden om een meer eenduidig beeld te creëren. Te veel soorten versnipperen hier nu het beeld.

De groene dorpsentrees dienen te worden behouden. Een landschappelijk karakter van het aanwezige groen heeft hier de voorkeur zodat de overgang naar het landelijk gebied wordt versterkt. Het toepassen van landschappelijke boomsoorten als beuk, eik en linde is daarom gewenst. De Zomerweg en de Holtdijk zijn van oudsher onbeplant, dit beeld dient gehandhaafd te blijven. Door de aanleg van het nieuwe bedrijventerrein Heeckeren ontstaat binnen enkele jaren langs de Zomerweg een nieuwe hoofdorpsentree. Ook deze moet een groen uiterlijk krijgen. De Zomerweg is een oude heideontginningsweg, het gebied er omheen was destijds open en de weg onbeplant. Daarom wordt voorgesteld deze entree duidelijk te laten verschillen van de overige entrees rond de hoofdwegen van Goor die beplant zijn met zware boomstructuren. Deze entree krijgt een open karakter. Er kan zo een groene as worden ontwikkeld met herkenbare elementen van een open heideontginning (knipoog naar het verleden). De Oliebeek kan een meer natuurlijk inrichting krijgen met een breder profiel zodat de beek beter zichtbaar wordt.

De knooppunten van de hoofdwegen in Goor zijn soms onduidelijk vormgegeven en kunnen waar mogelijk versterkt en geaccentueerd worden met groen. Een goed voorbeeld hiervoor is het knooppunt aan de Scherpenzeelseweg / Spreeuwenstraat. Deze bestaat uit veel groen in de vorm van bomen en vakbeplanting. Op de kruising van het Kerkplein met de Kerkstraat kan een groen knooppunt worden ontwikkeld .

Een ander belangrijk punt om aan te pakken is het weer zichtbaar maken van de beken in de kern. Dit is goed te combineren met de aanleg van groenstroken op de oevers. Het herstellen van de oude Reggeloop door het centrum kan gepaard gaan met het realiseren van een groene ader en recreatieve voorzieningen. Daardoor zullen ook de recreatiemogelijkheden in het centrum duidelijk worden verbeterd (*er wordt verwezen naar het rapport 'Visie Inrichting Stadsbeken Goor', 1997 voor verdere detailleringen*).

En andere plek waar de beken een centrale rol spelen is het gebied rond het oude klooster Heeckeren. Het is een groene plek waar water, groen en een landelijke sfeer de bebouwde kom vanuit het landschap als een lob binnenkomen. Dit is een bijzondere waarde die verder ontwikkeld kan worden. Om op deze waardevolle plek de beken beter beleefbaar te maken en meer gebruikswaarde aan het gebied toe te kennen wordt voorgesteld hier een landschappelijk park te realiseren. De oorspronkelijke beplantingen als singels, boomgroepen en solitair kunnen hier worden versterkt. Daardoor krijgt het park een afwisselend karakter en valt door zijn inheemse plantensoorten op in de culturele omgeving. Tevens kan de Bolscherbeek op deze locatie worden aangepakt. Het aanpassen van de oevers (natuurvriendelijke oevers) en de aanleg van recreatieve voorzieningen is

wenselijk. Het park kan naast het landschappelijk karakter ook een educatieve doelstelling krijgen voor de omliggende scholen.

In het algemeen moeten de oude lanen die wegen begeleiden of historische objecten benadrukken behouden blijven. Dit geldt met name voor de Markeloseweg en rond Klooster Heeckeren (Mossendamseweg, Korte Dijk). Op de Markeloseweg zijn de oude lanen samen met Huize Scherpenzeel zeer sfeerbepalend. Overige historische elementen die behouden moeten worden zijn de voormalige kasteelheuvel in de Kevelhammerhoek en de waterpartij achter het stationsgebouw.

Groen wijkniveau

Omdat Goor op een bijzonder wijze vanuit twee kanten is ontstaan zou het een mogelijkheid zijn om deze ontwikkelingsas meer te benadrukken. Middels een specifieke groene aankleding (vorm en soorten) kan de as geaccentueerd worden. Het Schild zou daarbinnen nog als aparte eenheid kunnen worden benadrukt.

In het kale centrumgebied is elke groene plek welkom, vooral groene ruimten waar men kan verblijven (wandelen, spelen en zitten). De geplande verbinding tussen het station en de Grotestraat biedt een goede kans om hier invulling aan te geven. Daarnaast kan worden gedacht om in straten die een smal profiel hebben leibomen of smalle zuilbomen aan te brengen. Een voorbeeld hiervoor is de rij leilinden op de Grotestraat. Zo kan ook het historische karakter van het centrum meer worden versterkt. Als groene verblijfsruimten dienen de binnenpleinen verder te worden ontwikkeld. Deze zijn belangrijke elementen in het relatief kale en drukke centrum van de kern Goor. Een serie kunstobjecten met een eenduidige uitstraling helpen het centrum als eenheid te benadrukken. Overige kunstwerken kunnen op de groene binnenpleinen worden geplaatst, voor bepalende oude gebouwen of het kruispunt Grotestraat – Schoolstraat.

Op wijkniveau is het belangrijk de identiteit van de afzonderlijke wijken in Goor te benadrukken. Een evenwichtige verdeling van het groen over de wijken is daarbij van belang en dient in de toekomst meer aandacht te krijgen. Hierbij moet een structurele keuze worden gemaakt tussen:

- het groen verspreid aanbrengen langs meerdere wegen
- het groen concentreren op enkele groene "pleinen" en in de overige straatbeelden het particuliere groen het beeld laten bepalen

De keuze is uitgewerkt voor de diverse wijken en per wijk gelden de volgende aanbevelingen:

1. Wijk 'Van Heeckerenweg' (Jaren 90 / 00)

Langs de Van Heeckerenweg moet de duidelijke wegbegeleidende boomstructuur behouden blijven, deze accentueert goed de ontsluitende functie van deze weg. Om de kosten in onderhoud voor deze wijk te beperken kunnen heestervakken vervangen worden door vaste planten. Deze voegen tevens meer sierwaarde toe. Belangrijke plekken zijn de speelplekken als kleine groene eilanden, deze bieden plek voor kleine bomen.

2. Wijk 'Kloosterlaan' (Jaren 70)

De hoofdwijkontsluitingsweg de Kloosterlaan moet zijn recent geplante boomstructuur behouden. Het groen in de kleine straten kan nog worden versterkt. Meer sierwaarden in de soortenkeuze kan hier aan bijdragen.

3. Wijk 'Gijmink' (Jaren 60)

Indien de centrale groene as wordt gerealiseerd zal deze het hoofdgroenelement van deze wijk gaan vormen. De groene ruimte krijgt daarnaast een belangrijke verblijfs- en gebruiksfunctie. Verder is het wenselijk het begeleidende straatgroen te concentreren op de Lindelaan, de Meidoornstraat en de J.M.de Bruynstraat. De kleinere straten kunnen her en der met een groenelement worden opgefleurd. Hiervoor zijn vaste planten of heesters zeer geschikt. Als thema in de beplanting wordt voorgesteld de bolvormige bomen en Japanse kersen te behouden.

4. Wijk 'Oude Haaksbergerstraat' (Jaren 80)

Ook hier geldt dat er een strategische keuze inzake de groene aankleding moet worden gemaakt. Op veel kleine plekken staat openbaar groen waar het niet meer opvalt tussen het groen van de particuliere tuinen. Door het aandeel heestervakken te verlagen en de boomstructuur te versterken ontstaat een duidelijk beeld en kan op onderhoudskosten worden bespaard. Vanwege de smalle straatprofielen dienen kleine boomsoorten te worden gebruikt.

5. Wijk 'Kevelhammerhoek' (Jaren 60 / 70)

In deze wijk met zijn vrijstaande villa's wordt de groene sfeer bepaald door de tuinen. Daardoor kan het aandeel openbare heestervakken worden verkleind. De bomenstructuur langs de hoofdontsluitingsweg Weddehoenlaan dient behouden te blijven. Het thema is hier bomen in gazon. Dit geldt ook voor de parkachtige groenstroken. De oude kasteelheuvel aan de Kevelhamlaan moet zichtbaar blijven en dient niet te dicht te worden beplant.

6. Wijk 'Anjerstraat' (jaren 30 - 60)

De bebouwing in de Schoolstraat is oud en de straat heeft daardoor een historisch karakter. De zuileiken die hier staan zijn aangepast aan het smalle straatprofiel, deze dienen behouden te blijven. De oude sfeer van de straten wordt sterk door de bebouwing bepaald, groen is hier ondergeschikt.

7. Wijk 'Gossinksweide' (rond 2000)

Het thema bolacacia's kan worden behouden. De heestervakken kunnen vervangen of aangevuld worden door vaste planten. De strook met opgaande struiken langs de Heijinksweg benadrukt duidelijk de overgang naar het buitengebied. Dit restant van het oude spoortracé heeft historische waarde en zal hier behouden blijven.

8. Wijk 'Laarstraat' (jaren 70 / 80)

Om de Laarstraat meer als hoofdontsluitingsweg te accentueren is een groenstructuur wenselijk. Langs de Blauwververij blijft het thema gazon met bomen. Dit kan nog verder worden uitgebreid binnen de wijk.

9. Wijk 'Gruttostraat' (jaren 60 / 70)

In deze wijk en met name in het zuidelijke deel, is het particuliere groen zo sterk dat er minder behoefte is aan openbaar groen. Hierbij geldt dat het groen niet te veel versnipperd moet raken door verspreid plantvakken met heesters neer te zetten. De voorkeur gaat uit naar de realisatie van kleine groene eilanden en de aanleg van meer gebruiksooppervlakten (o.a. speelveldjes, *hiervoor wordt verwezen naar het Speelruimtebeleidsplan*). In het noordelijke deel van de wijk dienen de bomen die tussen parkeervakken staan te worden verwijderd. De bomen worden vaak aangereden en kunnen beter worden verplant naar andere plekken. Ter compensatie kunnen nieuwe bomen in de stoep worden opgenomen.

10. Wijk 'Spreeuwenstraat' (jaren 80 / 90)

De uitgebreide groenstructuur is bijzonder sterk en dient gehandhaafd te blijven. Een bijzondere waarde in het openbare groen is het bosrijke karakter en het grote aantal bomen. De Whee heeft daardoor een sterke verweving met het achterliggende bos. Dit is tevens het centrale thema in de beplanting.

11. Bedrijventerrein De Whee / Spechthorst / Finigoor

In Goor vormt de aankleding van de aanwezige bedrijventerreinen een belangrijk item. Voor toekomstige terreinen en uitbreidingen is het gewenst om deze beter te integreren in het landschap. Hierbij kan gedacht worden aan het toepassen en behouden van groene/blauwe aders en landschappelijke beplanting. De groenstructuur op de Breukersweg is een goed voorbeeld. De Wheeweg kan een begeleidende beplantingsstructuur krijgen.

12. Bedrijventerrein haven

Dit terrein vormt door de grote fabriek een eigen eenheid en bevat nauwelijks groen. Hier is geen ruimte voor groen. De zijde bij het Twentekanaal is een beeldbepalende kant van het terrein. Hier dient de boomstructuur van het kanaal gehandhaafd te worden. Eventueel kan door onderbeplanting de rand van het bedrijventerrein nog verder worden aangekleed.

13. Toekomstig bedrijventerrein Heeckeren

Dit toekomstige bedrijventerrein is nog in planning. Een groenstructuur binnen het gebied is daarom nog niet bekend. Hierbij wordt geadviseerd een toekomstige groenstructuur in een integrale groenvisie voor het gebied nog nader uit te werken.

In het kader van dit groenstructuurplan wordt aanbevolen het terrein goed in te passen in het omliggende landschap. Het is gelegen in een toenmalige heideontginning waardoor het gebied relatief rechthoekig verkaveld en open is. De loop van de Bolscherbeek (op oude kaarten de Zeldammerbeek) kan weer herkenbaar worden gemaakt en als een element in het gebied worden opgenomen. De zone rond de beek is daarom geschikt voor een brede groenstrook met een landschappelijk / natuurlijk uiterlijk. Oude beplantingen rond voormalige boerderijlocaties (nu in de sloop) zouden moeten worden gehandhaafd als monumentale beplantingen.

Dorpsranden

Aan de randen van Goor bevinden zich enkele waardevolle plekken die een belangrijke bijdrage leveren aan de beleving van de overgang tussen kern en buitengebied. Zoals eerder beschreven is dit de verwevenheid tussen de bossen van de Herikerberg met de bebouwing en de groene lob langs de Bolscherbeek die aan de oostkant de kern binnenkomt. Hier zal het water zichtbaar moeten blijven en dient de strook zijn groen karakter te behouden. Het weiland zou een recreatieve bestemming kunnen krijgen in de vorm van een landschappelijk park (zie boven). Belangrijk is dat als Goor aan de oostelijke rand gaat uitbreiden deze ruimte bewaard blijft zodat er een groene buffer rond het oude Klooster ontstaat. De waardevolle historische sfeer moet hier worden behouden.

De bestaande doorzichten vanaf de wegen op het landschap zijn waardevol. Dit geldt voor het zicht vanaf de Markeloseweg op de open beekdalen, vanaf de Holtdijk en de Diepenheimsestraat. Deze moeten behouden blijven om een geleidelijke overgang van dorp naar landelijk gebied te behouden.

De grote lijnvormige elementen als de provinciale weg en het Twentekanaal vormen ruimtelijke barrières langs de dorpsrand. Om een zichtbare overgang aan de randen te behouden is het gewenst de kleine open ruimten langs de N347 open te houden en niet

verder uit te breiden tot aan de weg. Door de weilanden hier te behouden wordt ook de sterke landschappelijke sfeer van de Gondalaan nog eens versterkt. De smalle strook weilanden en de weg met zijn oude beplanting en boerderijen vormen samen een bijzonder karakteristieke eenheid aan de oostelijke dorpsrand die behouden moet blijven.

Qua landschapstypen liggen er kansen om de karakteristieken van enkele delen te versterken. Hierbij gaat het om het kleinschalige kampenlandschap aan de zuidoostzijde van Goor. Door het landschap hier te verdichten ontstaat er meer contrast met de open beekdalen. De bossen van de Herikerberg en het landgoed Weldam zijn bijzonder goed herkenbare eenheden die hun karakter moeten blijven behouden. Zij vormen opvallende elementen in het landschap. Door de diverse landschapstypen loopt het oude tracé van de voormalige spoorlijn Goor – Diepenheim. De laatste herkenbare structuren ervan (kavelgrenzen, bosranden en singels) dienen te worden behouden.

6. PROJECTVOORSTELLEN

In de geformuleerde visie is aandacht besteed aan kwaliteitsimpulsen voor de groenstructuur van de zes dorpskernen. In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste acties verwoord in projectvoorstellen. De nummering van de actievoorstellen geeft tevens de prioriteit binnen de gewenste groenstructuur per kern aan. De acties zijn per kern benoemd en de maatregelen worden kort beschreven. Het hoofdstuk wordt besloten met een kostenraming van de projecten per kern.

Het doel is om de projectvoorstellen binnen de komende 5 à 10 jaar te realiseren. Daarom zijn het realistische voorstellen die praktisch goed uitvoerbaar zijn. Na de realisatie is een evaluatieronde raadzaam.

In bijlage 2 is per kern een kaartje opgenomen met de locaties van de projectvoorstellen.

Markelo

1. Aanleg begeleidende beplanting langs de Grotestraat

Het doel van deze beplanting is het versterken van de hoofdas en het benadrukken van de historische sfeer in het centrum. Daarom worden hier wegbegeleidende bomen aangeplant. De bomen zijn van tweede orde (10 – 15 meter hoog) en staan in een ritmisch patroon, bijvoorbeeld in een ritme van twee bomen (voorbeeld Grotestraat in Diepenheim). Dit kan afhankelijk van de beschikbare ruimte of aan één of aan twee zijden van de weg. Mogelijke soorten zijn Crataegus, Carpinus betulus 'Frans Fontaine', Quercus robur Fastigiata (zuilvormig), Tilia (knot).

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen

2. Aanleg begeleidende beplanting Stationsstraat

Om de historische sfeer te versterken wordt hier aan één zijde van de weg een rij bomen aangeplant. De onderlinge afstand bedraagt 6 – 12 meter. Mogelijke soorten zijn Crataegus, Tilia, Carpinus, Prunus.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen

3. Aanleg groene entree Rijssenseweg

Rond deze dorpsingang kan meer groen worden aangeplant in de vorm van boomgroepen in gazon. Er wordt uitgegaan van bomen langs beide kanten van de weg (4-8 bomen). Er kan gekozen worden voor eik, beuk of linde.

Maatregelen:

- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen
- zaaien gras

4. Introductie inheemse boomstructuur Prinses Irenestraat

De bestaande cultuursoorten langs deze weg kunnen worden vervangen door landschappelijke soorten als eik, beuk of linde. Het zijn bomen van eerste grootte omdat zij de hoofdweg goed moeten accentueren. De afstanden dienen te worden afgestemd op de bomenrijen langs de Prinses Beatrixstraat. De onderbeplanting moet een rustige beeld opleveren. Daarom kunnen de soortenrijke heestervakken omgevormd worden tot gazon. Deze actie is aan de orde wanneer de huidige beplanting niet meer vitaal genoeg is. Nu hebben de aanwezige bomen nog een goed uiterlijk en zijn vrij groot.

Maatregelen:

- verwijderen bestaande beplanting
- aanbrengen bomenzand
- graven boomgat
- planten bomen
- inzaaien gras

Hengevelde

1. Herstel beekloop Tochtsloot

De oude beekloop van de Tochtsloot wordt hersteld en gedempte delen weer open gegraven. In de woongebieden blijft de beekloop smal, in de groenstroken daarentegen kunnen langs de oevers zitplekken worden aangelegd. Het water moet hier duidelijk zichtbaar zijn. Eventueel kunnen ecologische oevers worden toegepast.

Maatregelen:

- verwerven grond
- verwijderen beplanting
- graven waterloop
- aanleg oevers
- plaatsen zitbank

2. Aanleg wandelroute buitengebied Hengevelde west

Het project bestaat uit de aanleg van een wandelpad langs de rand van de nieuwe woonwijken. Bij eventuele nieuwbouw aan de noordkant van de nieuwe wijk kan de route erin worden opgenomen. Het bos aan de Diepenheimsestraat zal het beginpunt vormen, het eindpunt de Diepenheimsestraat. Er is uitgegaan van een grindpad van 1,5 meter breed met eventueel op enkele plekken een solitaire boom of struik.

Maatregelen:

- graven
- zand en grind opbrengen
- aanbrengen bomen en struiken

3. Aanleg begeleidende boombeplanting Bretelerstraat en Diepenheimsestraat

Deze straten krijgen een eenduidige bomenstructuur die bestaat uit een bomenrij langs één zijde van de weg. De bomen zijn van tweede orde (10 – 15 m hoog) en hebben een ruime onderlinge afstand van 7 – 12 meter. Mogelijke soorten zijn Betula, Aesculus x carnea, Alnus, Tilia. Deze hebben een relatief landschappelijke uitstraling. Als onderbeplanting kunnen in de boomspiegels vaste planten worden toegepast.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- graven boomgat
- planten boom
- aanbrengen vaste planten

4. Aanleg groen knooppunt kruising Diepenheimsestraat - Bretelerstraat

Dit kruispunt kan een groenere uitstraling krijgen. Hiervoor wordt er meer opgaande beplanting voorgesteld. Deze zal bestaan uit 2-4 bomen van tweede of derde grootte (6-12 meter), heesters en vaste planten. Er kunnen bomen met enige sierwaarde worden toegepast zodat het knooppunt zich onderscheidt van de overige groenstructuur langs beide straten. Er zijn vele soorten mogelijk, gedacht moet worden aan bomen met een bijzondere bladkleur of opvallende vorm.

De aanwezige plantvakken kunnen worden benut en worden opnieuw ingeplant. Om meer kleur in de beplanting te brengen worden meer vaste planten toegepast. Eventueel kan een kunstwerk of zitplek worden geplaatst.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- graven boomgat
- aanbrenen bomenzand
- planten bomen
- verwijderen oude beplanting (heesters)
- aanbrenen heesters en vaste planten
- plaatsen kunstwerk of zitelement

5. Groene aankleding rand bedrijventerrein Het Wegdam

Om de het bedrijventerrein landschappelijk in te passen kan langs de noord-westelijke rand opgaande beplanting aangelegd worden in de vorm van bosplantsoen of bos. Belangrijk is dat de gebouwen vanaf de Goorsestraat niet meer zichtbaar zijn. Er wordt gemengd loofbos voorgesteld bestaande uit eik, berk, hazelaar, enz. De soortensamenstelling dient te worden afgestemd op soorten die in de omgeving voorkomen.

Maatregelen:

- evt. verwijderen oude beplanting
- Plantklaar maken grond
- Planten bos / bosplantsoen

Diepenheim

1. Toegankelijk maken beek

Om de beek beter beleefbaar te maken voor recreanten dient de bereikbaarheid te worden vergroot. Hiervoor wordt een pad langs de waterloop aangelegd, ongeveer 20 meter het landelijk gebied instekend. Het pad kan onopvallend worden vormgegeven. Het is 1,5 meter breed en krijgt grind als verharding. Langs de beek wordt een zitelement geplaatst met zicht op de oevers. Deze plek kan worden geaccentueerd met een solitaire boom, bijvoorbeeld een beuk of linde.

Maatregelen:

- graven traject pad
- zand en grind opbrengen
- graven boomgat
- aanbrengen boom
- plaatsen zitelement

2. Renovatie plein Kuimgaarden / Looiersplantsoen

Het nieuwe plein kan meer gebruiksoppervlakte bevatten met niet al te veel elementen. (een precieze invulling zal in een later stadium worden bepaald, mede aan de hand van de wensen van wijkbewoners). Het plein zal zowel verharding als gazon bevatten, niet te veel opgaande beplanting. Enkele kenmerkende bomen zijn beeldbepalend. Hiervoor worden twee soorten gekozen met sierwaarde. Er worden zitelementen geplaatst.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating en oude elementen
- aanleggen bestrating
- graven boomgaten
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen
- aanbrengen heesters en vaste planten
- plaatsen zitbanken en overige elementen

3. Aanleg groen dorpsentree Wilsonweg

Rond de dorpsingang kan meer groen worden aangeplant in de vorm van meer onderbeplanting. Er kunnen langs beide kanten van de weg hagen worden geplant (zie als voorbeeld de hagen op de Grotestraat ter hoogte van Huize Nijenhuis). Er zullen landschappelijke soorten als beuk of haagbeuk worden toegepast.

Maatregelen:

- evt. verwijderen oude beplanting
- graven plantsleuf
- planten struiken

4. Realiseren groene verblijfsruimte wijk De Kerkegaarden

Er kan een groene gebruiksruimte worden gerealiseerd met een groot oppervlak gazon. Deze wordt aangekleed door één kenmerkende boomgroep van 3 - 4 bomen (afhankelijk van de grootte van de ruimte). Het wordt een ruimte met een eenvoudige vormgeving, het gebruik en het ruimtegevoel staan hier centraal.

Er wordt voorgesteld om een locatie aan de zuidelijk rand van de wijk op de overgang naar het buitengebied te zoeken, dit mede omdat in de wijk zelf geen ruimte beschikbaar is. Daarnaast kan door de ligging langs de dorpsrand tegelijkertijd de groene aankleding van de dorpsrand worden opgepakt; eventueel door een landschappelijk karakter aan de nieuwe verblijfsruimte mee te geven. Belangrijk blijft het zicht op het aangrenzende landschap en

aansluiting op het landschapstype. Bij voorkeur wordt inheemse beplanting toegepast (bijvoorbeeld groepen eik, struweel of singels).

Maatregelen:

- verwijderen oude beplanting en bestrating
- graven boomgaten
- aanbrenge**n** bomenzand
- planten bomen
- zaaien gras
- aanbrenge**n** zitbank

5. Aanleg solitaire bomen Watermolenweg

Rond de boerderijen aan de watermolenweg worden solitaire eiken in gazon geplant (3-6 stuks). De afstanden tussen de bomen zijn variabel, afhankelijk van de beschikbare ruimte.

Maatregelen:

- evt. verwijderen oude beplanting
- graven boomgaten
- aanbrenge**n** bomenzand
- planten bomen
- zaaien gras

6. Aanplant wegbegeleidende boombeplanting langs de Borculoseweg.

De Borculoseweg zal een begeleidende rij bomen krijgen langs één zijde van de weg. De onderlinge afstand tussen de bomen bedraagt 6 – 12 meter. Er worden landschappelijke soorten gebruikt als eik of linde. In de boomspiegels kunnen vaste planten worden toegepast.

Maatregelen:

- verwijderen verharding
- graven boomgaten
- aanbrenge**n** bomenzand
- planten bomen
- aanbrenge**n** vaste planten

Bentelo

1. Realiseren dorpsplein met groen

Voordat een centrale ruimte in Bentelo kan worden gerealiseerd moet er naar beschikbare ruimte worden gezocht. De voorkeur gaat uit naar een centraal gelegen locatie aangrenzend aan het gemeentehuis. Het plein zal voldoende gebruiksruimte bevatten (verharding / gazon) en daarnaast een groene aankleding krijgen. Er zullen enkele solitaire bomen worden geplant, daarnaast enkele vakken met heesters of vaste planten. Zitplekken (met een bijzondere vormgeving) zijn belangrijke elementen.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- graven boomgaten
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen
- verwijderen oude beplanting
- aanbrengen heesters en vaste planten
- plaatsen zitelementen, evt. kunstwerk

2. Aanleg begeleidende boombeplanting Onze Lieve Vrouwestraat

Het projectvoorstel bestaat uit de realisatie van een begeleidende bomenstructuur langs de weg. Bij voorkeur staan de bomen langs één kant van de weg (oostkant). De onderlinge afstand mag wijds zijn (7 à 15 meter), belangrijk is de eenheid in de boomsoort. Mogelijke soorten zijn Tilia, Prunus, Quercus (smalle vorm), Carpinus betulus, Alnus, etc. Als accentuerende onderbeplanting zullen in de boomspiegels vaste planten worden aangeplant.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- graven boomgat
- planten boom
- aanbrengen vaste planten

3. Aanleg wandelroute langs de zuidrand

Er wordt een wandelpad aangelegd vlak langs de wijk aan de zuidkant van Bentelo. De voorzieningen aan de Esdoornstraat vormen het beginpunt. Het eindpunt is de Grondhuttenweg. Het pad zal onopvallend worden vormgegeven. Het zal een grindpad zijn van 1,5 meter breed. Om het gebied open te houden wordt er geen beplanting langs de route aangelegd.

Maatregelen:

- graven
- zand en grind opbrengen

4. Aanleg groen rond voorzieningen

Enkele voorzieningen in het centrum krijgen een groener uiterlijk met meer eenheid in de beplanting. Er worden kleine bomen aangeplant en op enkele plekken vakken met vaste planten of lage sierheesters. De bomen (6 – 12 stuks) mogen verspreid staan rond de gebouwen zonder vast patroon. Zij moeten opvallen door hun eigenschappen, bijvoorbeeld door hun bladkleur of vorm. Mogelijke soorten zijn Prunus cerisifera Nigra, Acer platanoides Globosum (bol-acer), Carpinus betulus Frans Fontaine, enz.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- graven boomgaten
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen
- verwijderen oude beplanting
- aanbrengen heesters en vaste planten

5. Verwijderen beplanting t.b.v. doorzicht

Om meer doorzicht te creëren kan het aanwezige bosplantsoen op enkele plekken worden uitgedund. Dit kan eventueel gepaard gaan met het plaatsen van een zitelement.

Maatregelen:

- dunnen beplanting
- plaatsen zitelement

Delden

1. Inrichten groen rond zuidelijke entree Europalaan

Rond de dorpsingang van deze hoofdweg kan meer groen worden aangeplant in de vorm van boomgroepen. Deze staan in gazon. De bomen staan langs beide kanten van de weg, de meeste bomen aan de westelijke kant op het voormalige weiland. Er worden in totaal 12 – 20 bomen aangeplant. Er zullen landschappelijke soorten als eik, beuk en linde worden toegepast. Als onderbeplanting kunnen op het weiland nog twee struikgroepen worden opgenomen. Dit geeft een afwisselend beeld. De soorten hiervoor zullen zijn krentebom, hazelaar, lijsterbes, vuilboom enz.

Maatregelen:

- evt. verwijderen oude beplanting
- graven boomgaten
- planten bomen
- spitten grond
- planten struiken
- zaaien gras

2. Aanleg begeleidende boombeplanting Bernhardstraat

Langs één zijde van deze weg wordt een begeleidende rij bomen voorgesteld. De onderlinge afstand bedraagt 7 à 10 meter. Mogelijke soorten zijn Pyrus, Malus of Sorbus. Als accentuerende onderbeplanting zullen in de boomspiegels vaste planten worden aangeplant.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- aanbrengen bomenzand
- graven boomgaten
- planten bomen
- aanbrengen vaste planten

3. Aanleg begeleidende beplanting Langestraat

Door middel van deze beplanting kan de historische sfeer op de Langestraat worden versterkt en de oude ontwikkelingsrichting van de kern worden benadrukt. Daarom worden hier wegbegeleidende bomen aangeplant. De bomen zijn van tweede orde (10 – 15 meter hoog) en staan in een ritmisch patroon, bijvoorbeeld in een ritme van twee bomen (voorbeeld Grotestraat in Diepenheim). Dit kan afhankelijk van de beschikbare ruimte of aan één of aan twee zijden van de weg. Mogelijke soorten zijn Crataegus, Carpinus Betulus 'Frans Fontaine', Quercus robur Fastigiata (zuilvormig), Tilia (knot).

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- evt. verwijderen oude beplanting
- aanbrengen bomenzand
- planten bomen

Goor

1. Aanleg landschappelijk park aan de Kloosterlaan

Om de landschappelijke en visuele waarden van de plek rond het oude klooster Heeckeren te versterken en te benutten kan hier een landschappelijk park worden aangelegd. Het park moet dan ook een landschappelijke beplanting krijgen. Naast grasland kunnen hier oorspronkelijke beplantingen als singels, boomgroepen en solitaires worden versterkt. De soorten zijn eik, beuk, esdoorn, kastanje, hazelaar, meidoorn, els, vuilboom, wilg, enz. Ook kan er gedacht worden om naambordjes langs enkele bomen en struiken aan te brengen voor het educatieve aspect. Langs de Bolscherbeek kunnen gedeeltelijk natuurvriendelijke oevers worden aangelegd met enkele zitplekken.

Maatregelen:

- verwerven grond
- verwijderen oude beplantingen
- afgraven oevers
- zaaien kruidenmengsels op oeversstroken
- graven boomgaten
- planten bomen
- spitten grond
- planten struiken / bosplantsoen
- aanleg wandelpad
- plaatsen zitbanken

2. Herstel beekloop in het centrum en realiseren groene verblijfsgebieden

Ook in de centrumvisie voor Goor wordt voorgesteld de oude beekloop van de Boven Regge te herstellen en groene verblijfsgebieden langs de beek te realiseren. De recreatieve waarde is hier van belang. Een belangrijk actiepoint hiervoor is het creëren van ruimte voor de groene gebieden. Een voorstel voor een groene verblijfsruimte is een ruimte waar een structuur van enkele singels haaks op de beekloop staan. Dit principe was in de historische situatie kenmerkend voor een beekloop en maakte deze herkenbaar (*dit voorstel dient aanvullend te worden gezien op de inpassingen van de beekloop zoals voorgesteld in het rapport Visie Stadsbeken in Goor (1997)*).

Maatregelen:

- verwerven grond
- verwijderen oude beplantingen
- afgraven oevers
- zaaien kruidenmengsels op oeversstroken
- spitten grond
- planten struiken / bosplantsoen (singels)
- plaatsen zitbanken
- aanleg wandelpad

3. Aanleg groen knooppunt Kerkplein

Het kruispunt aan het kerkplein kan een groener uiterlijk krijgen. Een groene aankleding kan dit punt als beginpunt van het oude centrum accentueren. Dit kan worden bereikt door een kenmerkende boomgroep aan te brengen met vakbeplanting als onderbeplanting. Als boomsoort wordt linde voorgesteld. Hieronder kunnen vaste planten worden gebruikt en heestersoorten die een hoge sierwaarde hebben. Ook kan een kunstwerk worden geplaatst.

Maatregelen:

- verwijderen bestrating
- graven boomgaten
- aanbrenen bomenzand
- planten bomen
- verwijderen oude beplanting (heesters)
- aanbrenen heesters en vaste planten
- plaatsen kunstwerk en informatiebord
- plaatsen zitelement

4. Ontwikkelen groene entree Zomerweg

De entree bij de Zomerweg kan ingericht worden met kenmerkende elementen van een heideontginningslandschap. Er is uitgegaan van een onbeplante brede grasstrook langs beide kanten van de weg. Hierin kunnen bijzondere beplantingen als heide en brem worden opgenomen. Als accent kan één solitaire beuk in de brede groenstrook worden geplaatst.

Maatregelen:

- graven boomgat
- aanbrenen bomenzand
- planten boom
- spitten grond
- aanbrenen heide / heesters
- zaaien gras